

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771847 203008
0 1 3 1 2

KLEK-I2

RAZGOVOR

BESPOSADNI SUSTAVI

pukovnica
Karen Tissot van Patot

Moramo
komunicirati
tako da nas
razumiju

OPERACIJA ISAF
KABULSKI KOMADIĆ
HRVATSKE

SVIJET MULTIMEDIJE

POSLJEDNJI ISPRAĆAJ GENERALA ZBORA IMRE AGOTIĆA

Posljednji ispraćaj generala zbora Imre Agotića održan je 22. ožujka na zagrebačkom groblju Mirogoj. Ispraćaj je predvodio vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, a generala su na posljednje počivalište došli ispratiti najviši civilni i vojni dužnosnici među kojima predsjednik RH Ivo Josipović, predsjednici Sabora i Vlade Boris Šprem i Zoran Milanović, generali, pripadnici OSRH, te obitelj i prijatelji. Od generala Agotića prigodnim govorima oprostili su se načelnik Glavnog stožera general-pukovnik Drago Lovrić, te generalovi prijatelji Marko Petrošević i Vinko Šebrek. "Ispraćamo te na tvoj posljednji počinak, a u misli nam naviru naša ljudska i prijateljska susretanja, razmjena mišljenja i iskustva, pomno slušanje savjeta i njihova vjerodostojnost," rekao je načelnik Glavnog stožera general Lovrić te dodao: "Obuzimaju nas sva ona sjećanja na vrijeme kad si sudjelovao u stvaranju Zbora narodne garde i Hrvatske vojske, a osobito Hrvatskog ratnog zrakoplovstva."

S ponosom se može reći da su svi pripadnici Oružanih snaga koji su poznavali generala Agotića imali privilegij učiti od njega, a general Lovrić je na kraju dodao: "Tebi, dragi naš generale neka je laka hrvatska gruda koju si tako volio i za koju si se tako nesebično borio. Mi pripadnici Oružanih snaga i svi hrvatski građani uvijek ćemo te se sjećati kao velikana našeg Domovinskog rata."

"Tebi, dragi naš generale neka je laka hrvatska gruda koju si tako volio i za koju si se tako nesebično borio. Mi pripadnici Oružanih snaga i svi hrvatski građani uvijek ćemo te se sjećati kao velikana našeg Domovinskog rata", kazao je na ispraćaju general Lovrić

Od generala Agotića s tugom se oprostio i dugogodišnji prijatelj i kolega brigadir u mirovini Vinko Šebrek koji je posebno isticao generalove iznimne ljudske, moralne i stručne kvalitete koje su ga krasile. "Umro je čovjek iznimnog intelekta, organizator, strateg, vizionar, vođa, zapovjednik i učitelj", kazao je brigadir Šebrek napomenuvši kako je general Agotić poštujući osobnost svakog vojnika uvijek poticao njegovanje borbenih i moralnih vrlina.

U prigodnoj homiliji generalni vikar Vojnog ordinarijata o. Jakov Mamić višestruko je apostrofirao vjeru kao bitno obilježje generala Imre Agotića. "Želimo da Isus Krist na vašem licu prepozna svoje lice, da u vašem srcu prepozna svoje srce, da u vašim rukama prepozna svoje ruke", rekao je o. Mamić te nastavio: "Hvala vam za ljubav kojom ste ovu zemlju branili i služili joj, što ste čuvali dignitet hrvatskog vojnika, što ste sebe uložili u slobodu Domovine". Hrvatska i njezine Oružane snage, obitelj, rodbina i prijatelji, od generala su se oprostili preletom tri MIG-a i počasnim plotunima u trenucima dok je zapovjednik HRZ-a brigadni general Dražen Ščuri obitelji predavao državni stijeg. ■

9

Moramo komunicirati tako da nas razumiju

Vojni odnosi s javnošću i komunikacijske znanstvene discipline u međunarodnom vojnog kontekstu nisu nikad imali veću važnost nego sad. Najvažnije što moramo učiniti jest komunicirati tako da nas razumiju

RAZGOVOR
pukovnik
Martin Grossklaus,
časnik za METOC
u NATO-ovu Zapovjedništvu
za operacije

12

METOC - struka bitna za uspjeh NATO-ovih operacija

Vremenska prognoza koju METOC osoblje daje u području borbenih djelovanja nije samo reći ljudima da će sutra padati kiša, ili da će sunce sjati za vikend. Najviše posla imamo s taktičkom prognozom, jer velik broj NATO-ovih senzora, platformi pa čak i oružja treba vremensku prognozu. Naime, naše oružje je vrlo precizno, ali preciznost ovisi o tome koliko je točna vremenska prognoza koja je potrebna da se to oružje rabi...

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Dok pripadnici osamnaestog hrvatskog kontingenta u operaciji ISAF sigurno pristižu svojim kućama, mi njihovi nasljednici preuzimamo poslove. Nama će idućih mjeseci kamp Cobra, ovdje u Kabulu, biti drugi dom, komadić Hrvatske u Afganistanu

14

KABULSKI KOMADIĆ HRVATSKE

MORH I OSRH

- 2 **ZAGREBAČKO GROBLJE MIROGOJ**
Posljednji ispraćaj generala zbora Imre Agotića
- 4 **VOJNOOBAVJEŠTAJNA BOJNA HKoV-a**
Klek-12
- 8 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Ministar Kotromanović na sastanku ministara obrane EU
- 10 **NOVOSTI IZ NATO-a**
Suradnja i nakon povlačenja postrojbi
- 16 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Zapovjednik SOCEUR-a na konferenciji za vježbu Jackal Stone
- 18 **AKTUALNO**
Oružane snage trajna inspiracija fotoreporterima
- 19 **VOJNE IZLOŽBE**
Izložba DIMDEX 2012

VOJNA
TEHNIKA

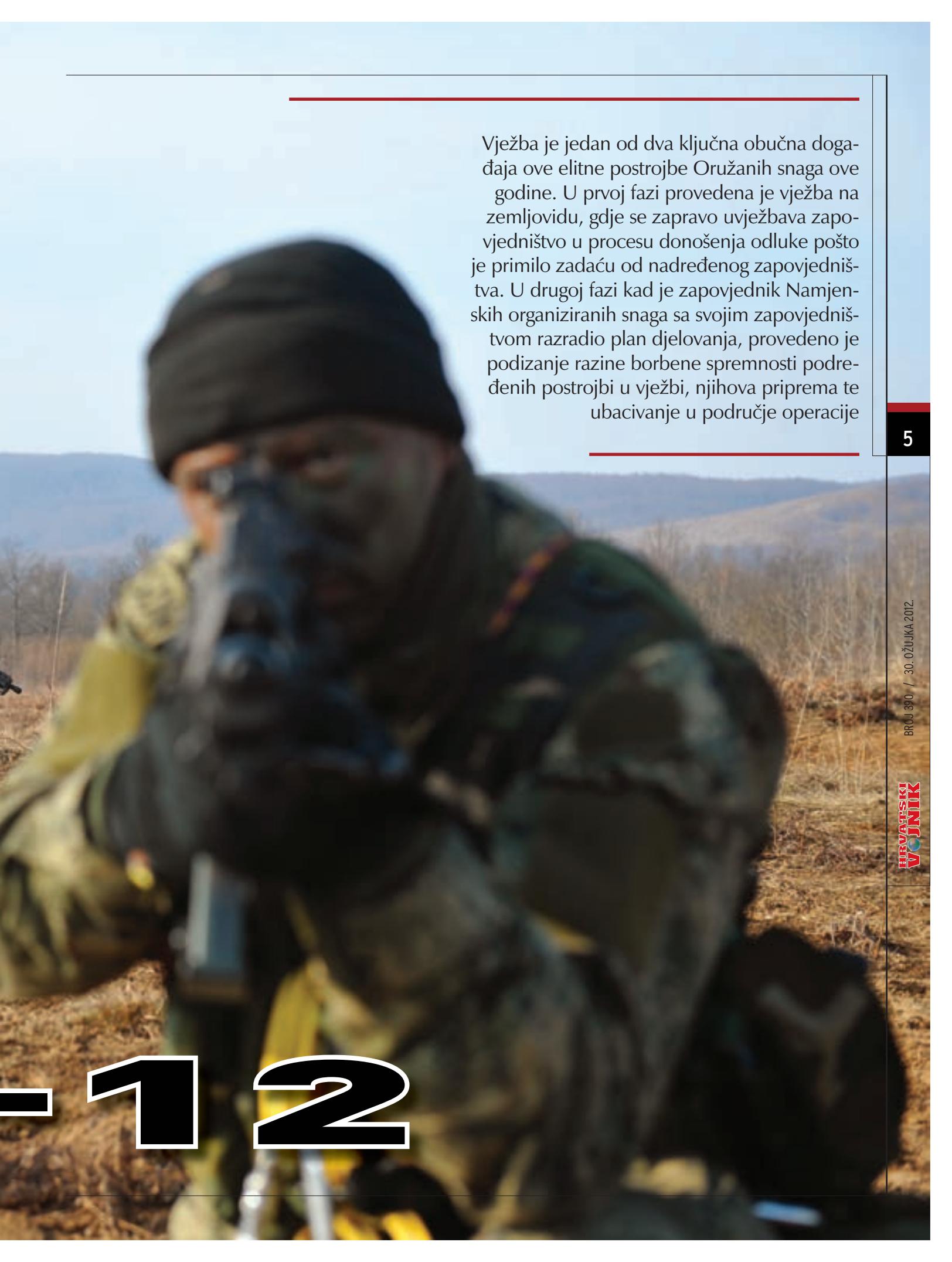
- 20 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNE DOKTRINE**
Zapovijedanje i nadzor u vojnoj organizaciji (II.dio)
- 26 **BESPOSADNI SUSTAVI**
Što manje to bolje

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK - GRAĐANSKI RATOVI 1945. - 2011.**
Libija 2011.
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Iz razgovora Vojislava Šešelja sa Srbima u Benkovcu (studeni 1991.)
- 34 **SVIJET MULTIMEDIJE**
Povratak Amige
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Časnički šešir mornarice Kraljevine SHS

KLEK-

Vježba je jedan od dva ključna obučna događaja ove elitne postrojbe Oružanih snaga ove godine. U prvoj fazi provedena je vježba na zemljovidu, gdje se zapravo uvježbava zapovjedništvo u procesu donošenja odluke pošto je primilo zadaću od nadređenog zapovjedništva. U drugoj fazi kad je zapovjednik Namjenskih organiziranih snaga sa svojim zapovjedništvom razradio plan djelovanja, provedeno je podizanje razine borbene spremnosti podređenih postrojbi u vježbi, njihova priprema te ubacivanje u područje operacije

Uvježbavanje zapovjedništva u procesu donošenja odluka

Tijekom ožujka pripadnici Vojnoobavještajne bojne HKoV-a uspješno su proveli vrlo zahtjevnu vježbu kodnog naziva Klek-12. Nakon određenog ciklusa obuke višednevnom vježbom provjerili su svoje specijalističke vještine i ocijenili sposobnosti u provedbi kompleksnih zadaća.

Iskoristili smo ovu priliku te obišli Vojnoobavještajnu bojnu, kako u njihovoj bazi u vojarni "Sv Petar" u Ogulinu tako i tijekom provedbe vježbe na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju.

Centralizirana koordinacija radi najdjelotvornije uporabe resursa

Vježba je jedan od dva ključna obučna događaja ove elitne postrojbe Oružanih snaga u 2012. godini, istaknuo je zamjenik zapovjednika bojne bojnik Goran Atlija, a provodila se u dvije faze koje su vrlo povezane. Naime, u prvoj fazi provedena je vježba na zemljovidu (MAPEX) gdje se uvježbava zapovjedništvo u procesu do- nošenja odluke pošto je primilo zadaću od nadređenog zapovjedništva. U zadanom vremenu zapovjedništvo postrojbe na zemljovidu je moralno razumjeti zadaću, razraditi prihvatljivu inačicu djelovanja te cjelokupni proces završiti izradom operativne zapovijedi za podređene ustrojbene cjeline.

U drugoj fazi kad je zapovjednik NOS-a sa svojim zapovjedništvom razradio plan djelovanja, provedeno

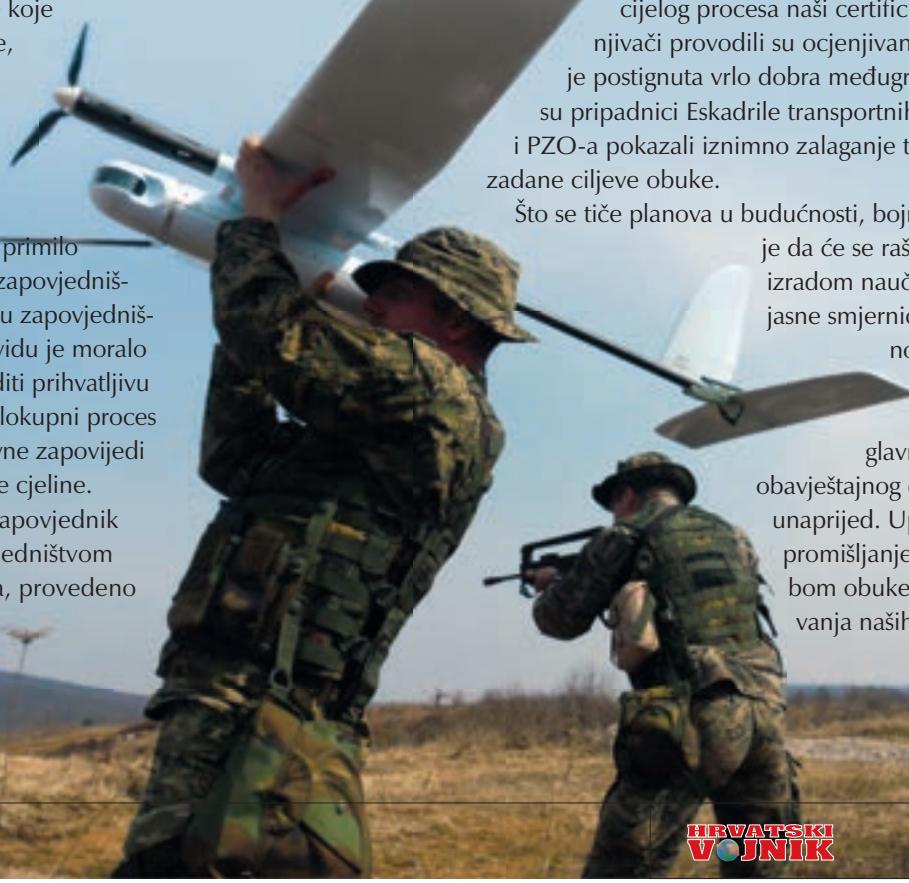
Vježba se provodila prikupljanjem i obradom podataka obavještajnih disciplina - ljudski izvori (HUMINT), električko izviđanje (SIGINT), slikovni prikazi – izvori (IMINT) i otvoreni izvori (OSINT).

je podizanje razine borbene spremnosti podređenih postrojbi u vježbi, njihova priprema te ubacivanje u područje operacije. Ovdje su taktički elementi postrojbe u zadanom vremenu morali provesti jasno definirane zadaće iz operativne zapovijedi u protivničkom okružju. Dok se u prvoj fazi težilo uvježbavati stožerne elemente u pravilnom postupku priprema za zadaću, u drugoj, dinamičkoj fazi došli su do izražaja osposobljenost timova i skupina u provedbi zadaća u dodijeljenom im području operacije.

Tijekom provedbe vježbe težište je bilo i na jednom načelu obavještajne djelatnosti, a to je centralizirana koordinacija radi osiguranja najdjelotvornije uporabe svih raspoloživih resursa. Vježba se provodila prikupljanjem i obradom podataka obavještajnih disciplina - ljudski izvori (HUMINT), električko izviđanje (SIGINT), slikovni prikazi – izvori (IMINT) i otvoreni izvori (OSINT). Vojnoobavještajna bojna je provedbom ovakvog složenog, glavnog, obučnog događaja sustavnim procesom zapovjednog usmjerenog prikupljanja obavještajnih podataka i informacija te izradom obavještajnih proizvoda uvježbava rad radi sagledavanja sposobnosti potpore procesu planiranja i odlučivanja na zahtijevanoj razini.

Bojnik Atlija ističe da je vrlo zadovoljan postignutim rezultatima. Naime, tijekom cijelog procesa naši certificirani CREVAL ocjenjivači provodili su ocjenjivanje. Naglasio je i da je postignuta vrlo dobra međugradska suradnja gdje su pripadnici Eskadrile transportnih helikoptera HRZ-a i PZO-a pokazali iznimno zalaganje te pomogli provesti zadane ciljeve obuke.

Što se tiče planova u budućnosti, bojnik Atlija napomenuo je da će se raščlambom vježbe te izradom naučenih lekcija dobiti jasne smjernice u dalnjem obučnom procesu, što je i jedan od ciljeva vježbe. "Jedna od glavnih odrednica vojnoobavještajnog djelovanja jest pogled unaprijed. Upravo vođeni takvim promišljanjem želimo provedbom obuke i osposobljavanja naših pripadnika

biti spremni odgovoriti svim budućim izazovima koji će se postaviti pred našu postrojbu", ističe bojnik Atlija.

Pokazana sposobnost ubacivanja u područje operacija i izvlačenje zračnim putem

O drugoj fazi vježbe KLEK-12 razgovarali smo za zapovjednikom NOS-a satnikom Petrom Kampićem, koji je prije svega istaknuo kompleksnost ove dvostrane vježbe na zemljištu i naglasio najvažnije čimbenike koji je čine jednom od najzahtjevnijih vježbi dosad provedenih.

Vježba je provedena prema scenariju koji je postrojbu smjestio u aktualno okružje u kojima se nalaze snage NATO saveza, gotovo jednako okružju u kojem se provodi operacija ISAF.

Postrojba je ovom vježbom pokazala sposobnosti: ubacivanja u područje operacija i izvlačenje zračnim putem, stavljanje pod nadzor velikog područja operacija, rabeći timove za dubinski nadzor, besposadne letjelice i električno djelovanje, autonomnost bez logističke potpore u trajanju sedam dana, prijenos prikupljenih podataka,

Postrojba je ovom vježbom pokazala sposobnosti: ubacivanja u područje operacija i izvlačenje zračnim putem, stavljanje pod nadzor velikog područja operacija, rabeći timove za dubinski nadzor, besposadne letjelice i električno djelovanje, autonomnost bez logističke potpore u trajanju sedam dana, prijenos prikupljenih podataka, nominacija i selektiranje ciljeva, praćenje ciljeva, analitičke obrade prikupljenih obavještajnih podataka, upravljanje postrojbama na terenu u skladu s obavještajnom procjenom te bliske zračne potpore.

nominacija i selektiranje ciljeva, praćenje ciljeva, analitičke obrade prikupljenih obavještajnih podataka, upravljanje postrojbama na terenu u skladu s obavještajnom procjenom te bliske zračne potpore. Da bi vježba bila što realnija, sudjelovale su i snage suprotne strane (OPFOR). Snage OPFOR-a su uključivale pripadnike s velikim iskustvom iz međunarodnih vojnih operacija koji su također uložili golem napor da bi se vježba održala u što realnijim uvjetima.

Ističući iznimno zadovoljstvo provedbom vježbe, satnik Kampić je naglasio da je ona pokazala gdje je postrojba trenutačno s uvježbanosti timova, skupina i posada. Pokazala je i sposobnosti suradnje svih ustrojbenih cjelina u bojni, stanjem i kvalitetom opreme potrebne za provedbu ovakvih zadaća. Treba istaknuti provedbu bliske zračne potpore i s prednjim zračnim kontrolorima (JTAC) na terenu. Naime, prvi put zračnu potporu našim timovima na terenu osiguravalo je zrakoplovstvo jedne NATO saveznice, u ovome slučaju zrakoplovstvo SAD-a iz baze Aviano. ■

Ministar Kotromanović na sastanku ministara obrane EU

Ministar obrane Ante Kotromanović prvi je put, u svojstvu aktivnog promatrača, sudjelovao na sastanku Vijeća za vanjske poslove koji se u formatu ministara obrane Europske unije održao 22. ožujka u Bruxellesu. Sastanak je održan pod predsjedanjem visoke predstavnice za vanjsku politiku Catherine Ashton uz nazočnost glavnog tajnika NATO-a Andersa Fogha Rasmussena. Ministarski sastanak započeo je sjednicom Upravljačkog odbora Europske obrambene agencije (European Defence Agency - EDA) na kojoj se raspravljalo o napretku u projektima udruživanja i dijeljenja (pooling and sharing) i usvojilo zaključke ministara o udruživanju i dijeljenju/razvoju vojnih sposobnosti i generiranju snaga za operacije (Co-

uncil Conclusions on Pooling and Sharing of Military Capabilities). RH nije sudjelovala na sastanku Upravljačkog odbora jer nije članica EDA-e, međutim članice EU-a odobrile su da Hrvatska kao buduća članica, sudjeluje na predstojećim sastancima Upravljačkog odbora Europske obrambene agencije. Osim područja obrambenih sposobnosti tijekom sastanaka ministri su raspravljali i o sadašnjem stanju u sklopu EU operacija uz Rog Afrike (Atalanta i EUTM Somalija) te operacija EU-a na području jugoistočne Europe EUFOR Althea u BiH i EULEX na Kosovu. U pogledu operacije Atalanta pozdravljen je napredak u provedbi zadaća te smanjenje napada i uspješnosti piratskog djelovanja. Ministri su pozdravili i očekivano donoše-

nje pravne Odluke Vijeća o produljenju mandata do prosinca 2014. te izmjene OPLAN-a i Pravila angažmana kojima se predviđa širenje područja operacije, produljenje i proširenje mandata operacije. U djelovanju EU-a u obuci somalskih snaga sigurnosti pozdravljen je postignuti napredak te uspješnost integriranosti polaznika obuke u somalske sigurnosne snage. U pogledu operacija EU u BiH i Kosovu istaknut je napredak u sklopu pregovora Beograda i Prištine te ukupna postignuća operacija Althea. Tijekom radnog ručka raspravljalo se o izmjeni strateškog konteksta i utjecaju američkih strateških obrambenih smjernica na Europsku obranu i razvoj Zajedničke sigurnosne i obrambene politike.

OJI

Ministri s vukovarskim braniteljima

Ministri branitelja, obrane, zdravlja i turizma Predrag Matić, Ante Kotromanović, Rajko Ostojić te Veljko Ostojić boravili su 27. ožujka u Vukovarsko-srijemskoj županiji. U Vukovaru su se susreli s predstvincima braniteljskih udruga iz Domovinskog rata te ih upoznali s namjerom da se u Hrvatskoj uvede odličje Junak Domovinskog rata koje bi nosilo ime zapovjednika obrane vukovarske gradske četvrti Borova naselja pогinulog u Domovinskom ratu, generala Blage Zadre. "Blago Zadro bio je istinski heroj, poput brojnih drugih hrvatskih branitelja od kojih su mnogi bili junaci Domovinskog rata", kazao je ministar Ante Kotromanović. Ministar Matić je naglasio da će odličje dobiti oni koji su najzaslužniji za obranu Hrvatske, a kriteriji za njegovu dodjelu bit će vrlo strogi. Tijekom sastanka bilo je riječi i o statusu maloljetnih dragovoljaca Domovinskog rata, potrebi preventivnih zdravstvenih pregleda hrvatskih branitelja, izgradnji spomenika braniteljima u Vukovaru te drugim pitanjima važnim za branitelje. Nakon razgovora s braniteljima ministri su položili vijence i zapalili svjeće na mjestu masovne grobnice na Ovčari te na Memorijalnom

U obilasku
Memorijalnog centra
Domovinskog rata

Snimio Josip KOP

groblju žrtava iz Domovinskog rata a posjetili su i vukovarsku Opću županijsku bolnicu te Memorijalni centar Domovinskog rata u vojarni 204. brigade u Vukovaru. Prigodom posjeta Memorijalnom centru ministar Kotromanović je najavio pružanje finansijske pomoći u njegovu opremanju te nastavak angažiranja inženjerijskih postrojbi OSRH-a u raščišćavanju preostalih ruševina u Vukovaru.

V.P.

Zapovjednik HKoV-a u posjetu njemačkoj kopnenoj vojsci

Zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Dragutin Repinc bio je u posjetu Oružanim snagama SRNjemačke gdje je primion jihov zapovjednik kopnene vojske general-pukovnik Werner Freers. Generali su izrazili zadovoljstvo dosadašnjom suradnjom, a bilo je riječi i o razvoju suradnje zajedničkim obučavanjem na vježbalištima i poligonima OSRH-a i OS SR Njemačke. Tijekom obilaska Središta za obuku OS Njemačke predstvincima OSRH-a predstavljene su mogućnosti, kapaciteti i sposobnosti Središta kao i plan sljedeće vježbe EUBG-a na kojoj će sudjelovati i postrojbe HKoV-a. Zapovjednik HKoV-a i glavni inspektor KoV-a OS SR Njemačke zaključili su da se strateško partnerstvo dviju vojski u predstojećem vremenu treba unaprijediti, posebno u dijelu suradnje eksperternih skupina objiju strana, radi zajedničke uporabe poligona, vježbovnih aktivnosti i ostalih područja koji su zajednički interes HKoV-a i KOV-a OS SR Njemačke.

OJI

RAZGOVOR - PUKOVNICA KAREN TISSOT VAN PATOT

Snimila i napisala Leida PARLOV

Vojni odnosi s javnošću i komunikacijske znanstvene discipline u međunarodnom vojnem kontekstu nisu nikad imali veću važnost nego sad. Najvažnije što moramo učiniti jest komunicirati tako da nas razumiju

pukovnica Karen Tissot van Patot,
časnica za izobrazbu u odnosima s javnošću Savezničkog
zapovjedništva za transformacije (ACT) u Norfolku

9

MORAMO KOMUNICIRATI TAKO DA NAS RAZUMIJU

Pukovnica Karen Tissot van Patot koja je na dužnosti časnika za izobrazbu u odnosima s javnošću Savezničkog zapovjedništva za transformacije (ACT) u Norfolku, Virginia, u NATO-ovoј školi u Oberammergau organizira i provodi tečajeve za odnose s javnošću. Uz već postojeće razvija i tečaj strateške komunikacije. Iza nje je impresivna karijera i iskustvo u radu u odnosima s javnošću na nacionalnoj, u OS Kanade ali i međunarodnoj razini.

**Odnosima s javnošću bavite se već više od 20 godina.
Što biste izdvojili kao najvažnije u tom poslu?**

U kontekstu rapidne globalizacije i ekspanzije medija, mislim da odnosi s javnošću, vojni odnosi s javnošću i komunikacijske znanstvene discipline u međunarodnom vojnem kontekstu nisu nikad imali veću važnost nego sad. Veliki je pritisak da već sam početak bude dobar, da se dobro započne. Sve više ljudi to shvaća, sve više političkih vođa to shvaća. Tu su i apetiti medija. Naša je dužnost kao vojnih profesionalaca upravljati tim procesom, a ne da se prepustimo da nas on vuče. Mi ga moramo voditi i držati u šaci.

S obzirom na vaše iskustvo, imate li možda neku vlastitu definiciju odnosa s javnošću?

Mislim da ih ima dovoljno. Najvažnije što moramo učiniti jest komunicirati tako da nas razumiju. Pripremamo poruke, imamo teme, privlačne fraze, pomodne riječi..., ali ako ne možete pogledati novinara u oči i vidjeti da razumije ono što govorite, da vam vjeruje do neke mjere, ili da ima povjerenja u vas do neke mjere, onda ono što govorite nije dobro. Težište mora biti na tome da vas razumiju.

Je li dobra obuka i obrazovanje dovoljno da se bude dobar glasnogovornik ili su potrebne i neke druge vještine?

Iskustvo. U idealnoj situaciji treba vam iskustvo. To ne može biti prvi posao koji radite u odnosima s javnošću jer je previše kompleksan, dinamičan i iscrpljujući. Važno je i da imate iskustva u obavljanju svakodnevnih operativnih poslova.

Bili ste i u Afganistanu. Koliko dugo i na kojoj dužnosti?

U Afganistanu sam bila kao pripadnik kanadske vojske sedam mjeseci. Bila sam glasnogovornica ISAF-a i glavni časnik za odnose s javnošću odgovorna za međunarodno osoblje.

Je li bilo teško?

Ne. Za to sam se obučavala. Bilo je zahtjevno, mnogo posla, iscrpljujuće, ali ne bih rekla da je bilo teško. Bilo je kompleksno, dinamično, ponekad

Pukovnica Karen Tissot van Patot kanadskoj je vojsci pristupila 1989. godine. Od brojnih dužnostima koje je obavljala u odnosima s javnošću svakako treba istaknuti njezin rad u stožeru kanadske vojske u Ottawi. Radila je i u odnosima s javnošću

kanadskog ratnog zrakoplovstva u Winnipegu i to na operativnoj i strategijskoj razini. Veći dio svoje karijere posvetila je izobrazbi časnika za odnose s javnošću u Oružanim snagama Kanade u kojima je između ostalog radila i u Središtu za obuku časnika za odnose s javnošću... Iza nje je i bogato međunarodno iskustvo.

i s dosta rizika. No za to sam se obučavala cijelu svoju karijeru. Zaista odlično iskustvo.

Sudjelovali ste i u drugim međunarodnim operacijama...

Dosta rano u svojoj karijeri radila sam kao časnik za odnose s javnošću kanadskih snaga u Mogadishu, u operaciji u Somaliji. Bila je to moja prva međunarodna operacija. Sudjelovala sam i na međunarodnim vježbama, u međunarodnim operacijama traganja i spašavanja i slično.

Što biste izdvojili kao specifičnost u radu u odnosima s javnošću u međunarodnim operacijama?

Rad u međunarodnom vojnem okruženju je izazovan, morate biti sigurni da djelotvorno radite, svladavati barijere u komunikaciji, koje često znače barijere u jeziku. Isto tako morate biti svjesni i kulturnoških različitosti i izazova koji iz toga proizlaze. Treba postići da svi rade najbolje što mogu. NATO zemlje šalju osoblje za odnose s javnošću koji su odlučni raditi najbolje, no nemaju svi uvijek potrebnu obuku. Morate osoblje uskladiti, i razvijati ga kako idete naprijed. U 99 posto situacija to je fantastično. Naravno, ima problema i izazova, ali u bilo kojem vojnem međunarodnom okruženju ih ima. Mislim da NATO u komunikacijskom smislu postaje sve bolji.

Koja je vaša glavna poruka onima koji rade u odnosima s javnošću?

U suvremenom vojnem okruženju rekla bih da je najvažnije naučiti osnove, marljivo raditi i neprestano vježbati.

Kada oni koji rade u odnosima s javnošću mogu biti zadovoljni onim što su napravili?

Kada osjećaju da su učinili sve što je u njihovoј moći. Naučiti nekad možete učiniti sve i ne postići željeni rezultat, ali važna je spoznaja. ■

Suradnja i nakon povlačenja postrojbi

Iako bi snage NATO-a do kraja 2014. godine trebale napustiti Afganistan, suradnja s tom zemljom nastaviti će se i nakon povlačenja postrojbi, a NATO će za financiranje afganistske vojske, nakon odlaska, dati 4,1 milijardu dolara. Tu je informaciju prošloga tjedna potvrdio predsjednik Hamid Karzai koji je rekao da je riječ o prvoj procjeni iznosa koji se međunarodna zajednica spremi dati afganistskim sigurnosnim snagama. Naime, konačna svota novca koju će NATO osigurati za Afganistan bit će poznata nakon samita koji će se u svibnju održati u Chicagu. Inače, neke zemlje iz koalicije ne slažu se s tim iznosom stoga će i ta odluka biti donesena tek nakon samita.

Ministrica Pusić u posjetu NATO-u

Hrvatska ministrica vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić prošloga se tjedna susrela s glavnim tajnikom NATO-a Andersom Fogh Rasmussenom. Tijekom tog službenog posjeta u NATO-u razgovarali su o stanju u regiji kao i NATO-ovoj operaciji u Afganistanu u kojoj sudjeluje i Hrvatska. Naime, s obzirom na to da bi do 2014. NATO trebao postupno napustiti tu zemlju te brigu o sigurnosti prepustiti afganistanskim snagama sigurnost, ministrica Pusić je kazala da će hrvatski kontingenat u Afganistanu i sljedeće godine ostati na ovo-

Lana KUNIĆ, foto NATO

godišnjoj razini. S druge strane, potvrdila je da će se 2014. početi smanjivati, a nakon toga naglasak će biti na obuci i ospozobljavanju afganistanskih snaga. Naime, kako je kazala ministrica vanjskih i europskih poslova, Hrvatska je možda više zainteresirana za civilnu prisutnost. "Jedna od tema naših razgovora bila je pitanje održivih promjena obrazovanjem žena i djevojčica u Afganistanu", rekla je Pusić. U pogledu Afganistana glavni tajnik Rasmussen uputio je zahvalu Hrvatskoj na vrlo sadržajnom doprinisu koji daje zajedničkim naporima radi stabilizacije situacije u toj zemlji. Ocjijenio je također da je način na koji Hrvatska sudjeluje u operaciji ISAF primjer odgovornog pristupa jer je težište hrvatskog angažmana na prioritetnim područjima kao što su trening i obuka afganistanskih snaga sigurnosti. U tom smislu osobito je vrijednom ocijenio inicijativu Hrvatske i partnera u regiji o profesionalizaciji afganistanske vojske. U razgovoru su dotaknute i teme koje se tiču priprema za nadolazeći samit u Chicagu, kao i stabilnosti na Balkanu s posebnim naglaskom na Bosnu i Hercegovinu. "Važno je da sve zemlje Balkana postanu članice NATO-a jer to znači mnogo više od samog povećanja

Na samitu u Chicagu neće biti novih poziva u članstvo

Crnogorski premijer Igor Lukšić sastao se prošloga tjedna s glavnim tajnikom NATO-a Andersom Foghom Rasmussenom koji mu je rekao da Crna Gora neće dobiti poziv za članstvo u tom Savezu na sljedećem sastanku na vrhu u Chicagu. Naime, kako je rekao Rasmussen, iako je Crna Gora znatno napredovala na putu prema NATO-u, na sljedećem sastanku na vrhu u Chicagu neće biti novih poziva. Dodao je da će se na tom skupu samo naglasiti nastojanja Crne Gore na putu prema Savezu. "Crna Gora je važan partner i važan kandidat za članstvo u Savezu. Želio bih čestitati premijeru na predanosti kad je riječ o provođenju reformi", rekao je glavni tajnik te dodao da NATO cijeni doprinos te zemlje suradnji i sigurnosti u regiji. Lukšić je kazao da Crna Gora želi sudjelovati i pridonositi u dinamičnome globaliziranom svijetu koji je okružuje.

sigurnosti", rekla je Pusić. Ministrica je nakon sastanka potvrdila da je Rasmussen prihvatio poziv da ovoga ljeta sudjeluje na Croatia summitu u Dubrovniku na kojem će se razgovarati o iskoristivosti hrvatskog iskustva iz pristupnih pregovora s EU-om u izgradnji države, prenošenju toga iskustva zemljama u regiji te o mogućnosti da se dio tih iskustava iskoristi u poslijekonfliktnim društвima u zemljama južnog Sredozemlja. Inače, ministrica je prošloga tjedna zajedno s kolegama iz ostalih 27 zemalja članica EU-a sudjelovala na sastanku sa šefovima diplomacije zemalja kandidata - Srbije, Crne Gore, Makedonije, Islanda i Turske.

Skup German Marshall Funda u Bruxellesu

11

Glavni tajnik NATO-a Rasmussen prošloga je tjedna gostovao u Bruxellesu na skupu German Marshall Funda gdje je istaknuo da je prava uravnoteženost unutar Saveza ključ uspjeha NATO-a i u nadolazećim godinama. Rasmussen je na skupu, kojemu je nazočilo više od 200 najutjecajnijih ličnosti iz američkih i europskih političkih i korporativnih krugova, kazao da je NATO tijekom 60 godina imao važnu ulogu u očuvanju mira na euroatlantskom području. Govoreći o manjem proračunu za obranu, a na koji su bile prisiljene mnoge zemlje, kazao je da će svaki rez koji napravimo danas, već sutra imati posljedice. Glavni tajnik stoga iskoristio priliku da podsjeti na strategiju Pametne obrane, u sklopu koje su predviđeni brojni zajednički projekti. "U Afganistanu su suradnjom europski i američki partneri dokazali da se može dobro surađivati", rekao je Rasmussen.

Znate li ...

da je NATO-ov samit u Pragu u studenom 2002. bio prvi koji je održan u zemlji bivšoj članici Varšavskog pakta.

Vremenska prognoza koju METOC osoblje daje u području borbenih djelovanja nije samo reći ljudima da će sutra padati kiša, ili da će sunce sjati za vikend. Najviše posla imamo s taktičkom prognozom, jer velik broj NATO-ovih senzora, platformi pa čak i oružja treba vremensku prognozu. Naime, naše oružje je vrlo precizno, ali preciznost ovisi o tome koliko je točna vremenska prognoza koja je potrebna da se to oružje rabi...

pukovnik Martin Grossklaus,
časnik za METOC u NATO-ovu Zapovjedništva za operacije

METOC - struka bitna za uspjeh NATO-ovih operacija

Na nedavno završenoj zagrebačkoj Meteorološko-oceanografskoj konferenciji (METOC) NATO-ova Zapovjedništva za operacije (ACO) predsjedavajući je ulogu imao pukovnik Martin Grossklaus. Ovaj meteorološki stručnjak iz njemačkog ratnog zrakoplovstva vodeći je ACO-ov časnik za METOC i svakako zanimljiv sugovornik kad je riječ o njegovoj struci, naročito kad je gledamo kroz vojne potrebe i gledišta.

Kako su NATO-ove članice povezane kad je riječ o meteorološko-oceanografskoj struci?

Postoji nekoliko poveznica. Jedna od njih je ova konferencija, gdje se ACO susreće sa zemljama članicama. Jednom godišnje, pred-

stavnici zemalja članica iznose svoje izazove i probleme svim saveznicima. Pokušavamo ih riješiti zajednički. Druga važna poveznica na vojno-strateškoj, političkoj razini je Vojni odbor, u kojem su predstavnici zemalja članica i ondje se rješavaju politička pitanja. U njemu postoji stručna radna skupina koja savjetuje članove Odbora o METOC-u.

Koji su noviteti na ovoj konferenciji?

Iznimno nam je draga da smo ove godine u Hrvatskoj, uživamo u vašoj zemlji. Ono što je posebno jest da sad prvi put imamo sudionike iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, Koreje, iz Makedonije. Važno nam je da raspravljamo o tim pitanjima ne samo sa zemljama članicama Saveza već i s drugima koje to nisu, a pridonose

NATO vođenim operacijama. To je iznimno važno jer su NATO sredstva ograničena. Drago nam je kada druge nacije sudjeluju operacijama poput ISAF-a, borbi protiv pirata...

Koje su specifičnosti NATO-ova METOC-a u odnosu na slične teme u civilnim organizacijama? Koliko je "civilno" i "vojno" premreženo?

Ne postoji određena "klasična" vojna meteorološka služba, barem ne u NATO-u. Savez ima osoblje koji se bavi METOC-om, ali ne bih to nazvao meteorološkom službom. Nekoliko desetaka ljudi ne čini takvu službu. U NATO članicama pristupi su drugačiji. Imamo 28 različitih NATO zemalja koje nude 28 različitih rješenja kako se vojne i civilne službe

dopunjaju. Naravno, pokušavamo izbjegić da se isti posao radi dva puta jer uvijek moramo štedjeti resurse. Zaključimo, civilna služba bavi se prilično različitim temama za razliku od onih u vojski.

Koji su noviteti u NATO METOC-u kad je riječ o naučenim lekcijama u mirovnim operacijama poput ISAF-a?

Nažalost, zbog sigurnosnih razloga ne mogu vam reći o naučenim lekcijama za operacije koje su još u tijeku, ali općenito govoreći mogu reći da su problemi uvijek oko osoblja. Postrojbe su smanjene pa tako i METOC osoblje. Potrebno je, zajedno sa zemljama članicama, osigurati dovoljan broj dostupnog osoblja u ISAF-u da bismo zadovoljili naše potrebe. Imamo zaduženja, zadaće koje trebamo obaviti i moramo imati odgovarajuće ljudе.

Kakvi se zahtjevi postavljaju pred zemlje članice NATO-a, a vezano uz ljudstvo, obuku i tehniku koja ima dodirne točke s METOC-om?

Osoblje potrebno za NATO METOC mora naravno biti sigurnosno odobreno, te imati potrebne vještine kako bi zadovoljili određene zahtjeve, posebice o taktičkoj METOC prognozi. Treba ih biti moguće raspoređivati, dakle, moraju zadovoljiti i fizičke preduvjete da bi ih se moglo raspoređivati. Ponavljam, uz obučenost je najvažniji dovoljan broj.

Kolika je važnost struke METOC u OS-u općenito?

Velika. Od drevnih vremena pa sve do danas, mnogo je bitaka odlučeno zbog vremenskih prilika. Vremenska prognoza koju METOC osoblje daje u području borbenih djelovanja nije samo reći ljudima da će sutra padati kiša ili da će sunce sjati za vikend. Najviše posla imamo s taktičkom prognozom, jer velik broj NATO-ovih senzora, platformi pa čak i oružja treba vremensku prognozu. Na primjer, laserski navođena bomba može biti rabljena u NATO-u samo kada nema oblaka između zrakoplova i tla, jer se laserska zraka inače ne bi probila kroz postojeći oblak. I takve stvari moramo znati unaprijed: dati informaciju zapovjedniku na području borbenih djelovanja. Želimo biti djelotvorni, što znači da ne želimo slati zrakoplove u misiju, znajući da neće moći obaviti svoju zadaću. Isto tako, želimo izbjegći kolateralnu štetu. Naime, naše je oružje vrlo precizno, ali preciznost ovisi o tome koliko je točna vremenska prognoza

Meteorološko-oceanografska konferencija NATO Zapovjedništva za operacije

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" u ožujku je održana trodnevna meteorološko-oceanografska konferencija NATO zapovjedništva za operacije (ACO METOC Conference - AMC). U njezinu radu sudjelovalo je više od 40 sudionika meteorološke struke NATO i zemalja Partnerstva za mir i Istanbulske inicijative (ICI). Pozdravljajući sudionike konferencije brigadni general Vlado Šindler, zapovjednik Zapovjedno-operativnog središta GS OSRH-a rekao je da je u dnevnom praćenju operacija meteorološka potpora iznimno važna. Istaknuo je i da meteorologija kod vojnih djelovanja na taktičkoj razini kao i u procesu operativnog planiranja te planiranja na strateškoj razini može biti odlučujuća za uspješnu provedbu zadaća, a pravodobna meteorološka (i oceanografska) potpora, davanjem upozorenja na opasne meteorološke prilike, spašava ono što je najvažnije i najvrednije – ljudske živote. Napomenuo je da meteorološka služba OS-a, iako brojčano mala, prati razvoj znanosti i tehnologije te da su pred njom novi izazovi. Jedan od njih je i uključivanje u NATO-ovu meteorološku zajednicu. Na konferenciji su razmjenjena iskustva o meteorološkoj potpori NATO vođenim operacijama, potpori vježbama, predstavljeni su budući obučni događaji i tečajevi za meteorološko osoblje u NATO zapovjedništva te je razmatran novi sustav meteorološke opreme i softveri za razmjenu meteoroloških podataka. Inače ovo je 8. po redu ovakva konferencija, ali i prva kojoj je domaćin OSRH.

koja je potrebna da se to oružje koristi. Sve to činimo da zaštitimo živote naših vojnika, a i civila, naravno.

Danas su meteorološke informacije dostupne putem medija i na internetu?

Kakva je važnost posebne vojne meteorološke službe u mirnodopskom djelovanju a i u nekim drugim operacijama?

Iznimno je važno imati vojne METOC organizacije u NATO-u. Naime, mnogo je meteoroloških informacija dostupno putem interneta, ali te informacije nisu dokazano kvalitetne, mnoge ne zadovoljavaju definirane standarde. S druge strane, informacije dostupne preko medija, nisu informacije koje nama trebaju. Mi trebamo taktičke informacije, informacije za senzore, platforme, za oružje... Njih ne možete dobiti na internetu, jer civilne meteorološke službe ne brinu za vojne potrebe. One su zainteresirane za vrlo opće prognoze, vezane uz normalan život, u gradovima i selima. Nama su potrebne posebne informacije.

Možemo li, dakle, reći da imate dobru suradnju s civilnim meteorološkim službama, ali da je potrebna posebna meteorološka organizacija u oružanim snagama?

Vojška se, naravno, oslanja na civilne meteorološke službe, oni nam osiguravaju podatke koji su potrebni vojnom osoblju koje ih evaluira. Svi osnovni podaci, svi modeli na računalima zapravo dolaze od civilnih vremenskih službi. Vojno osoblje procjenjuje te podatke i stvara iz civilnih podataka naše vojne prognoze. Nema dvostrukog posla jer je jasno razdvojeno tko što radi. Mi pridodajemo drugačiju važnost toj prognozi i procjenjujemo je, a civilne službe nam daju osnovni materijal koji nam je potreban za rad. ■

OPERACIJA ISAF

Napisao i snimio Dražen JONJIĆ

Kabulski komadić Hrvatske

Dok pripadnici osamnaestog hrvatskog kontingenta u operaciji sigurno pristižu svojim kućama, mi njihovi nasljednici preuzimamo poslove. Nama će idućih mjeseci kamp Cobra, ovdje u Kabulu, biti drugi dom, komadić Hrvatske u Afganistanu

Vrijeme je da poslije ispraćaja naših kolegica i kolega posložimo stvari u svoje ormare. Svatko od nas pokušava pridonijeti na svoj način kako bi život u ovom kampu učinio ugodnijim. U borbi s prašinom, nažalost, osuđeni smo na poraz. No, i to je sastavni dio života i rada u Afganistanu, i na to se čovjek privikne. Još se rado sjećamo don Ive Topalovića i našeg Combija, koji su na svoj način bili dobri duh osamnaestog kontingenta. Zajedništvo u boravku u Afganistanu ono je što je krasilo sve naše pripadnike, sve od 2003. godine od kada sudjelujemo u operaciji ISAF. Naravno, ovdje iz našeg kampa i te kako skrbimo o našem kontingentu, o onima na različitim lokacijama u Kabulu, kao i onima na sjeveru ove zemlje. Zajedništvo, jer smo ovdje,

Dečki iz Nacionalnog elementa potpore na čelu s pukovnikom Stankom Pustakom nastavljaju veliki posao pomoći svima nama, u baš svim segmentima života i rada u ovoj zemlji

tisućama kilometara udaljeni od Hrvatske, veleposlanici u malom naše domovine.

Sklad u kampu Cobra

Mi iz skupine zapovjednika kontingenta brigadira Tomislava Galića pohvalili smo konce i nitko ne bi rekao da smo tu tek nešto više od petnaestak dana. Naš pukovnik Žlimen i prvi dočasnik Škokić već vladaju komplikiranim nazivima afganistanskih provincija i distrikata. Poručnica Željka Petrović i skupnik Tomislav Cvrle ulažu veliki trud kako bi naše veze sa sastavnicama kontingenta, ali i s Hrvatskom bile što bolje. Dečki iz Nacionalnog elementa potpore na čelu s pukovnikom Stankom Pustakom nastavljaju veliki posao pomoći svima nama, u baš svim segmentima života i rada u ovoj zemlji. Naš domar, majstor Ivec, uvijek na usluzi i uvijek velikog strpljenja otklanja sitne nedostatke u našem hrvatskom domu ovdje u Kabulu. Tu je i naš velečasni Alojz. Jutarnji razgovori na terasi Dubrovnik početak su svakog dana. Ispraćamo naše cure i dečke iz Vojne policije na njihove redovite zadaće, a mi nastavljamo sa svojima, možda naoko neopipljivima, no bitnim za funkcioniranje složenog sastava HRVCON-a. Jer, ništa se ne događa slučajno, svaka naša uspješno obavljena zadaća dio je velikog mozaika u koji svi mi ugrađujemo poneki kamenčić. Naravno, sve to ne bi bilo moguće bez velike potpore iz Domovine.

Sučeljeni pjesku

Jednom dijelu naše zajednice u kampu Cobra, koji je sastavni dio većeg kampa Warehouse, ovo je prvi susret s Afganistanom, susret s ljudima i tradicijom koja se ponekad učini krajnje nerazumljivom. Međutim, dobre pripreme i otvorenost na određeni način i te kako pomažu u susretima sa stanovništvom. Vjerojatno su do juče o pješčanim olujama saznavali s malih ekrana. No, hrabro su se sučelili prašini možda se i pretvarajući kako ne mare za zrncu pjeska u očima i nosu. Sve je to za ljude. I oni će za koji

Iz hrvatskog kampa skrbi se o svim pripadnicima kontingenta, na različitim lokacijama u Kabulu, kao i onima na sjeveru zemlje

A photograph showing a man sitting at a desk in what appears to be a workshop or studio. He is wearing a dark blue zip-up hoodie and light-colored pants. The desk is cluttered with various items, including a green cylindrical container, some papers, and what looks like a small electronic device. In the background, there's a brick wall, a window, and several pieces of artwork hanging on the wall. The overall atmosphere suggests a creative or industrial environment.

Zapovjednik SOCEUR-a na konferenciji za vježbu Jackal Stone

Snimio Davor KIRIN

U splitskom Domu HV-a od 20. do 23. ožujka održavala se glavna planska konferencija snaga za međunarodnu vojnu vježbu Jackal Stone 2012., koja će se provoditi u rujnu ove godine na teritoriju Republike Hrvatske, a u čijoj organizaciji sudjeluju Uprava za operativne poslove i obuku GS OSRH-a i Bojna za specijalna djelovanja u suradnji s Europskim zapovjedništvom za specijalne operacije OS SAD-a (Special Operations Command Europe – SOCEUR) te mjerodavnim ministarstvima, MUP-om i MORH-om.

U radu planskog dijela konferencije čiji je domaćin bio general-bojnik Jozo Miličević, načelnik Uprave za operativne poslove i obuku GS OSRH-a, sudjelovali su predstavnici jedanaest zemalja članica NATO saveza, a svojom ju je nazočnošću 22. ožujka uveličao i general-bojnik Michael Repass, zapovjednik SOCEUR-a. U prigodnom obraćanju sudionicima konferencije general Repass je istaknuo da je riječ o najvećoj združenoj vježbi specijalnih snaga na europskom području u ovoj godini te dodao da će iskustvo zajedničkog djelovanja tijekom ove vježbe biti iznimno važno za buduću suradnju gdje god su prisutni sigurnosni izazovi. Generalu su predstavljeni planirane aktivnosti medijskog plana pokrivanja vježbe, a koji je on ocijenio vrlo bitnim dijelom u kontekstu cijele vježbe. Svim sudionicima konferencije uspješan rad poželio je i general Miličević napomenuvši da će iduća konferencija o vježbi i finaliziranju započetih aktivnosti u njezinu organizaciji, biti održana u lipnju. V. P.

Obljetnice u 93. zrakoplovnoj bazi

93. zrakoplovna baza HRZ-a i PZO-a obilježila je 21. ožujka dvije obljetnice: 19. obljetnicu pogibije pripadnika postrojbe koji su poginuli od 18. do 23. ožujka 1993. u Škabrnji u obrani dostignutih crta u VRO Mašlenica i 20. obljetnicu osnutka i djelovanja.

Komemoracija za desetoricu poginulih hrvatskih branitelja pripadnike 93. zb i 7. domobranske pukovnije održana je na mjesnom groblju Sukošan-Debeljak i kod spomen-obilježja u Škabrnji. Počast su odala izaslanstva Ureda državne uprave u Zadarskoj županiji, grada Zadra, općina Sukošan i Škabrnja, udruge iz Domovinskog rata, ratni zapovjednici 93. zb i 7. domobranske pukovnije te izaslanstvo 93. zb koje je predvodio zapovjednik brigadir Miroslav Kovač. Misu zadužnicu služio je mjesni župnik Sukošana Tomislav Sikirić.

Dan postrojbe obilježen je svečanim postrojem pripadnika u vojarni "Zemunik". U svom obraćanju brigadir Kovač se osvrnuo na njezin povijesni put, od utemeljenja u ožujku 1992. do danas te na zadaće koje postrojba provodi. Danas nakon niza preustroja postrojba je zadržala svoju temeljnu zadaću u školovanju pilotskog kadra, ali se i isprofilirala nizom drugih zadaća: od gašenja požara iz zraka, medicinskih letova, traganja i spašavanja te letačkih aktivnosti za potrebe Obalne straže.

Ističući najvažnije aktivnosti u posljednjoj godinu dana, brigadir Kovač je izdvojio uspješan završetak školovanja letačkog i zrakoplovno-tehničkog osoblja kao kontinuiranog procesa. Kako baza u provedbi zadaća ima i humani predznak, brigadir Kovač kratko se osvrnuo i na postignuća u provedbi tih aktivnosti. Prošlogodišnja protupožarna sezona održena je s pojačanim intenzitetom gdje su zračne snage sudjelovale u gašenju 341

požarišta, ali i iznimno velikim angažiranjem u prvim mjesecima ove godine gdje su sudjelovale u gašenju 60 požara. Humanost kao jedna odrednica u radu 93. zrakoplovne baze očitovala se između ostalog i u hitnim medicinskim letovima kojima je u prošloj godini

prevezeno i zbrinuto 412 osoba, ponajviše u ljetnim mjesecima tijekom turističke sezone.

Brigadir Kovač posebno je naglasio važnu ulogu i mjesto koju unutar baze imaju zrakoplovni tehničari, kako u sastavu eskadrila tako i ZT bojni.

Čestitku pripadnicima postrojbe uputio je i zapovjednik HRZ-a i PZO-a brigadni general Dražen Ščuri koji je naglasio značenje 93. zb kao jedne od najvažnijih postrojbi u HRZ-u i PZO-u što svojim aktivnostima daje neizmjeran doprinos civilnom društvu medicinskim prevoženjem i spašavanjem ljudi, a gašenjem požara pridonosi očuvanju materijalnih dobara naše zemlje. Na kraju svečanosti najistaknutijim pojedincima postrojbe uručene su pohvale i nagrade.

M. KARAĆIĆ

Prvi časnik HRM-a na stožernoj dužnosti u operaciji EU Atalanta

Časnik Hrvatske ratne mornarice poručnik bojnog broda Vjekoslav Periša 23. ožujka preuzeo je stožernu dužnost u francuskom Zapovjedništvu snaga na terenu u sklopu 11. rotacije mirovne operacije

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE**

raspisuje

N A T J E Č A J

za stipendiranje 10 studenata/studentica od viših godina studija na integriranim prijediplomskim i diplomskim studijima medicine u RH u akademskoj godini 2011./2012. na sljedećim fakultetima:

1. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

Medicinski fakultet

- integrirani prijediplomski i diplomski studij medicine

2. SVEUČILIŠTU U SPLITU

1. Medicinski fakultet

- integrirani prijediplomski i diplomski studij medicine

3. SVEUČILIŠTU U OSIJEKU

1. Medicinski fakultet

- integrirani prijediplomski i diplomski studij medicine

4. SVEUČILIŠTU U RIJECI

1. Medicinski fakultet

- integrirani prijediplomski i diplomski studij medicine

UVJETI:

- jedino državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen(a) 1987. godine ili poslije
- upisana 2. ili viša godina redovitog studija u akademskoj godini 2011./2012.

Kandidati/kandidatkinje trebaju dostaviti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona
- presliku domovnice, rodnog lista, vojne iskaznice (samo za muškarce)
- potvrdu da nije pokrenut kazneni postupak kod nadležnog suda, ne starije od šest mjeseci
- potvrdu o upisanju 2. ili višoj godini na fakultetu iz natječaja

Preslike dokumenata nije potrebno ovjeravati kod javnog bilježnika. Nakon završenog odabira dokumenti se ne vraćaju kandidatima koji nisu ispunili sve potrebne uvjete natječaja. Originalni dokumenti bit će traženi samo od odabranih kandidata nakon konačnog odabira.

Rok za podnošenje prijava je do 6. travnja 2012.

Prijave se dostavljaju pisanim putem na sljedeću adresu:

**Ministarstvo obrane Republike Hrvatske;
Služba za upravljanje djelatnim vojnim osobljem;
Sarajevska cesta 7, 10000 Zagreb**

Informacije u svezi natječaja mogu se dobiti:

- na infotelefonu Središnjice za upravljanje osobljem **01/3784 636**
- na infotelefonima Službe za upravljanje djelatnim vojnim osobljem **01/4832 630, 01/4832 838**
- www.morh.hr

Europske unije "EU NAVFOR Somalia - Operation Atalanta" na francuskom zapovjednom brodu A630 Marne.

Postavljanje časnika Periše na stožernu dužnost koju će obnašati do 7. kolovoza u francuskom Zapovjedništvu mirovne operacije Atalanta još je jedan dokaz da su hrvatski predstavnici visoko ocijenjeni i prepoznati po svojoj predanosti i stručnosti.

Poručnik bojnog broda Vjekoslav Pešić pripadnik je OSRH-a od 2002., obnašao je niz dužnosti u Hrvatskoj ratnoj mornarici, između ostalog zapovjednika ophodnog broda OB-04 "Hrvatska Kostajnica", a trenutačno je na mjestu zamjenika zapovjednika 2. divizijuna Obalne straže RH. OJI

Obilježena 5. obljetnica Gardijske oklopno-mehanizirane brigade

U vojarni "Bosut" u Vinkovcima 20. ožujka svečano je obilježena 5. obljetnica ustrojavanja Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a. Uz zapovjednika brigade brigadira Sinišu Jurkovića te pripadnike brigade, programu obilježavanja nazočili su zamjenik načelnika GS OSRH-a za planove i resurse general-pukovnik Slavko Barić, kao izaslanik ministra obrane i izaslanik načelnika GS-a, te načelnik Stožera Zapovjedništva HKoV-a brigadni general Alojz Tomašević kao i predstavnici Vukovarsko-srijemske županije i grada Vinkovci.

Obilježavanje je započelo svečanim postrojavanjem pripadnika brigade i prigodnim obraćanjima general-pukovnika Slavka Barića, brigadnog generala Alojza

Tomaševića i brigadira Siniše Jurkovića, a potom su uručene nagrade i pohvale koje je za svoj doprinos primilo 17 pripadnika postrojbe. U nastavku programa je služe-

na misa koju je predvodio monsinjor Tadija Pranjić, nakon čega su visoki uzvanici položili cvijeće i zapalili svijeće ispred spomenika poginulim pripadnicima 5. gbr. Gosti su potom obišli vojarnu "Bosut" tijekom čega su im predstavljeni kapaciteti i obučni sadržaji kojima se postrojba koristi. Obljetnica brigade nastavljena je sportskim natjecanjima pripadnika postrojbe u malom nogometu, stolnom tenisu te motoričkoj spremnosti. OJI

Predavanje na temu zdrav život i ovisnosti

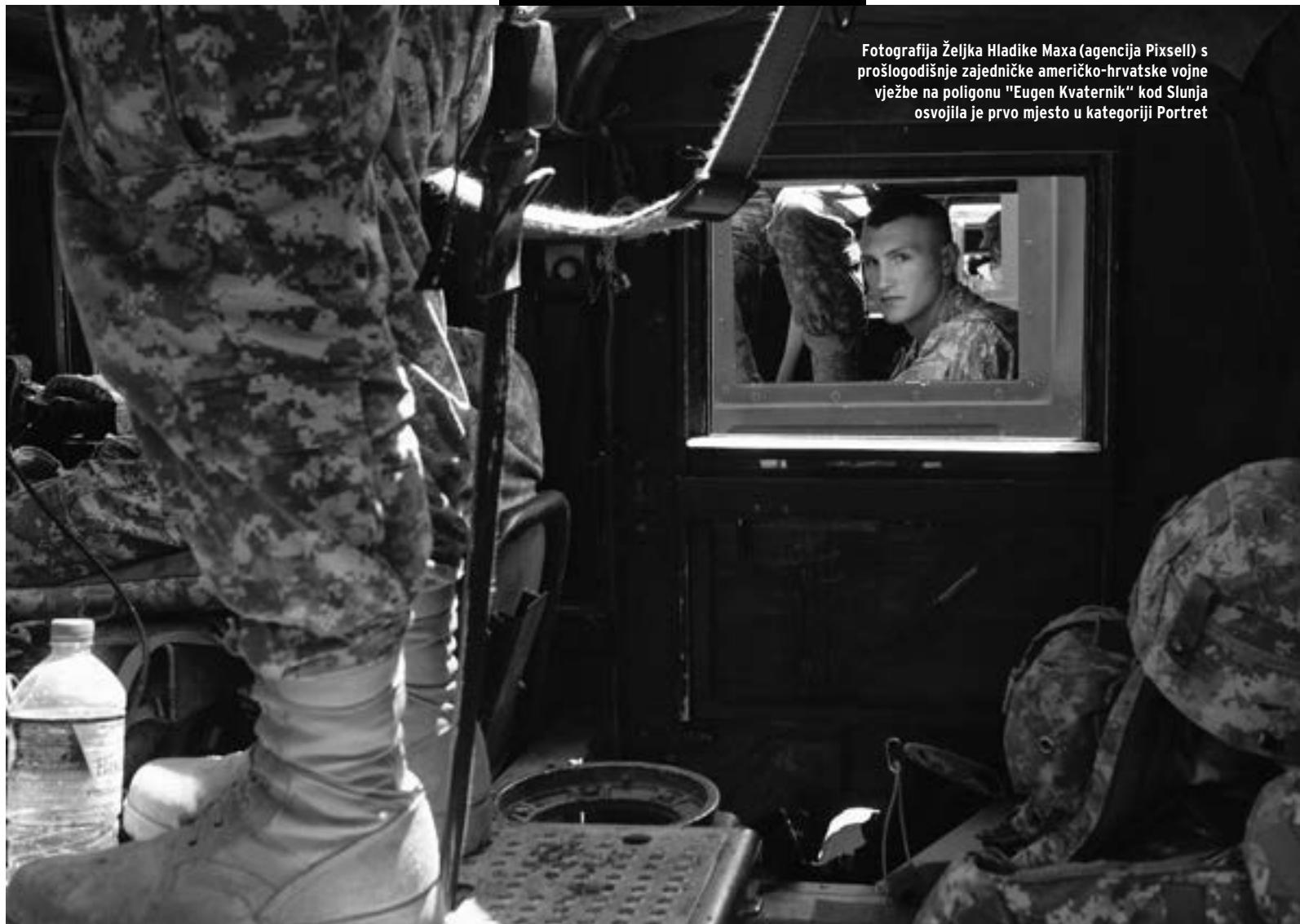
Vojna kapelacija Sv. Petra i Pavla HRZ-a i PZO-a je 22. ožujka u 91. zb organizirala predavanje na temu "Zdrav život i ovisnosti". Na poziv vojnog kapelana Viktora Grbeša predavanje je održao poznati neuropsihijatar i alkoholog dr. sc. Darko Breitenfeld.

Tijekom svog bogatog iskustva rada s ljudima, predavač je veliki broj zainteresiranih pripadnika upoznao s problemima ovisnosti adolescenata, nasiljem u društvu i obitelji uzrokovanom ovisnošću i dimenzijom vjere kao ključu rješavanja problema. OJI

Goran GROŠINIĆ

Fotografija Željka Hladike Maxa (agencija Pixsell) s prošlogodišnje zajedničke američko-hrvatske vojne vježbe na poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja osvojila je prvo mjesto u kategoriji Portret

ORUŽANE SNAGE TRAJNA INSPIRACIJA FOTOREPORTERIMA

Fotografije vojnikinja i vojnika i njihov svakodnevni rad ili djelovanje na terenu trajna su inspiracija fotoreportera diljem svijeta. Neke od tih fotografija ostaju trajno zapamćene kao svjedočenje nekog događaja - sjetimo se samo fotografija podizanja američkog stijega na Iwo Jimi ili hrvatskog barjaka na Kninskoj tvrđavi.

Unatoč činjenici kako danas fotoaparat gotovo svatko ima stalno uza se,

kvalitetna novinska fotografija i dalje je plod mukotrpnog rada na terenu naših kolega fotoreportera. Na ovogodišnjem natječaju Zbora fotoreportera Hrvatske od 100 odabranih fotografija u sedam kategorija, u finalu su se pojavile i tri s tematikom oružanih snaga. Pritom je fotografija Željka Hladike Maxa (agen-cija Pixsell), sadašnjeg urednika fotografije lista 24 sata, s prošlogodišnje zajedničke američko-hrvatske vojne

vježbe na poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja osvojila prvo mjesto u kategoriji Portret. U najboljih 100 fotografija za 2011. godinu našao se i Nikola Šolić (agencija Reuters) s fotografijom pripadnika OSRH na čelu Kolone sjećanja na 20. obljetnici vukovarskog stradavanja kao i fotografija noćnog transporta zrakoplova MiG-21 fotografa MORH-a Josipa Kopija u kategoriji Svakodnevni život. ■

VOJNE IZLOŽBE

Toma VLAŠIĆ

Izložba DIMDEX 2012, specijalizirana je izložba pomorske obrane na Bliskom istoku, održava se po treći put zaredom u Dohi, pod visokim pokroviteljstvom prijestolonasljednika šeika Tamim bin Hamad al Thanija

IZLOŽBA DIMDEX 2012

Foto: MORH

DIMDEX odnosno Doha International Maritime Defence Exhibition & Conference je izložba i konferencija koja se organizira u Dohi, glavnom gradu države Katar. DIMDEX 2012 je treća po redu izložba te se odvija uz potporu

Na izložbi se na hrvatskom štandu, koji je pobudio iznimno zanimanje, predstavilo i nekoliko hrvatskih tvrtki (Croshield, Splendor tekstil, DOK-ING i Šestan - Busch), koje su, nazočnošću i sudjelovanjem na ovoj izložbi i predstavnika MORH-a i GS OSRH-a, doatile dodatnu potporu u svojim nastojanjima izlaska na tamošnja tržišta naoružanja i vojne opreme.

Oružanih snaga Katara, a domaćin izložbe je Katarska ratna mornarica. Izložba se održava svake druge godine. Ovogodišnja je izložba održana od 26. do 28. ožujka, na prostoru ukupne površine 15 000 metara četvornih. Broj službenih sudionika posjetitelja je veći od 8000, a riječ je o vodećim predstavnicima industrije, oružanih snaga, ratnih mornarica, akademske zajednice te vladinih dužnosnika. Izložba je otvorena samo za posjetitelje koji se profesionalno bave obranom i sigurnošću te za komercijalne predstavnike, proizvođače, prodavače i kupce.

Više od 160 izlagača iz 25 zemalja predstavilo je svoje najnovije proizvode i usluge. DIMDEX 2012 je posjetilo 76

Na poziv načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga države Katar i organizatora međunarodne izložbe DIMDEX 2012, izaslanstvo Ministarstva obrane RH - zamjenica ministra obrane Višnja Tafra i zamjenik načelnika GS OSRH-a za planove i resurse general-pukovnik Savko Barić sudjelovali su na toj konferenciji i međunarodnoj izložbi.

izaslanstava iz 51 zemlje. O snažnom medijskom zanimanju svjedoči više od 230 novinara iz 23 medijske kuće, a status medijskog partnera izložbe osigurali su brojni mediji s područja obrane i sigurnosti. Organizatori su omogućili i nazočnost 14 ratnih brodova iz jedanaest zemalja izloženih i predstavljenih "uživo" u trgovачkoj luci Dohe. ■

DOSTAVA DRUGE MAROKANSKE SIGME

Druga višenamjenska fregata SI-GMA (Ship Integrated Geometrical Modularity Concept) tipa 9810 nakon uspješnih pokusnih plovidbi i ispitivanja te konačnog opremanja, 10. ožujka je službeno dostavljena ratnoj mornarici Kraljevine Maroko tijekom svečanosti održane u brodogradilištu nizozemske tvrtke Schelde Naval Shipbuilding, dijela grupacije Damen Group. Fregata nosi ime RMNS Sultan Moulay Ismail (F 614). Marokanska će se posada obučiti na brodu u sljedeća tri tjedna u Sjevernom moru nakon čega je očekuje prva plovidba u maticnu luku u Maroku. Prva fregata u klasi dostavljena je u siječnju prošle godine, dok je treća i posljednja naručena fregata u visokom stupnju gradnje i opremanja.

SIGMA je zaštićeni projektni koncept, koji se temelji na široko rasprostranjenim standardima komercijalne brodogradnje i uporabi standardiziranih modula trupa broda. Tri fregate namijenjene marokanskoj Kraljevskoj mornarici bit će donekle izmijenjene u odnosu na originalni dizajn prodluživanjem središnjeg dijela trupa, odnosno dodavanjem novih modula. Dostava posljednje fregate u klasi očekuje se tijekom trećeg tromjesječja ove godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

SVU200

Potkraj veljače kineska je tvrtka Sunward Tech Star-Lite uspješno obavila prvi probni let svog taktičkog besposadnog sustava SVU200. Tijekom tog dvadesetominutnog probnog leta obavljeno je više uzastopnih polijetanja i slijetanja letjelice, isprobani su temeljni letni manevri u zraku te prva probna nošenja korisnog tereta.

Besposadni sustav SVU200, koji je primarno namijenjen za obavljanje ISR (Intelligence, Surveillance & Reconnaissance) odnosno izvidničkih i nadzornih zadaća odlikuje klasični helikopterski dizajn koji omogućava autonomno okomito polijetanje i slijetanje. Pogonski blok od 78 KS omogućava postizanje maksimalne brzine od 177 km/h, uz autonomiju boravka u zraku do 2,6 sati. SVU200

može ponijeti do 244 kg korisnog tereta, što se, uz senzorsku turelu koja će biti postavljena u nosu letjelice, odnosi i na mogućnost nošenja na bočnim nosačima do 18 nevođenih raketnih zrna, što u budućnosti SVU200 može pretvoriti i u borbeni besposadni sustav.

I. SKENDEROVIC

PERU NABAVLJA DODATNE LEBDJELICE 2000TD

Britanska tvrtka Griffon Hovercraft Ltd osvojila je ugovor za gradnju i dostavu dodatnih pet vojnih lebdjelica oznake 2000TD namijenjene peruanskoj ratnoj mornarici. Lebdjelice će biti namijenjene operativnoj uporabi sjevernoamazon-skog porječja, a od 2009. peruańska mornarica u svojoj floti ima već dvije lebdjelice oznake 2000TD. Ugovor također uključuje intenzivnu obuku posade i tehničara pri čemu će se jedna od pet lebdjelica rabiti jedino u navedene svrhe.

Lebdjelice oznake 2000TD duljine su 12,7 m i omogućavaju prijevoz veće količine korisnog tereta, djelotvornije su te mogu nositi dva (vozač i zapovjednik) plus 20 potpuno opremljenih marinaca. Lebdjelica može prevoziti najviše dvije tone korisnog tereta te ju je moguće transportirati pomoću kamiona ili zrakoplova Hercules. Pogonski motor ima 440 konjskih snaga i postiže brzinu od 35 čv, a doplov lebdjelica

je veći od 300 milja. Opremljene su balističkom zaštitom i pripremom za integraciju jedne višenamjenske strojnica uz ostalu standardnu i specijaliziranu opremu u skladu s taktičko-tehničkim zahtjevima.

M. PTIĆ GRŽELJ

BRIMSTONE 2

Tvrta MBDA sredinom ožujka potvrdila je da je za potrebe ministarstva obrane Ujedinjenog Kraljevstva krenula u razvoj poboljšane inačice navođenog projektila zrak – zemlja Brimstone. Tako bi dosadašnja inačica DMS Brimstone dobila niz strukturalnih poboljšanja, poboljšani pretraživač ciljeva u glavi projektila, novi laserski sustav navođenja, poboljšani raketni motor, novi softver te olakšani sustav održavanja projektila. Projektil Brimstone 2 trebao bi biti dovršen do kraja 2013., kada bi trebala započeti i prva testna gađanja zemaljskih ciljeva.

Brimstone se temelji na projektilu AGM-114 Hellfire, u odnosu na koji ima masivnije i čvršće tijelo, milimetarski radar koji omogućava način djelovanja "ispali i zaboravi" te novu dvodijelnu boju glavu namijenjenu uništavanju oklopnih vozila. Brimstone je dugačak 1,8 metara i ima promjer tijela 17,8 centimetra. U trenutku lansiranja ima relativno malu masu 48,5 kilograma. Pokreće ga snažan raketni motor na kruto gorivo. Nakon lansiranja, raketni motor ubrzava projektil na nadzvučnu brzinu. Maksimalni mu je domet 32 kilometra. Dosad je proizvedeno više od 500 projektila DMS Brimstone, od čega je više od 200 iskorišteno u borbenim djelovanjima u Afganistanu, gdje su bili rabljeni na borbenim avionima Tornado GR.4.

I. SKENDEROVIC

Kontraadmiral Ante URLIĆ, zapovjednik HRM-a

ZAPOVIJEDANJE I NADZOR U VOJNOJ ORGANIZACIJI (II.dio)

Nadzor se može primijeniti prije i tijekom provedbe operacije, a to ovisi o zapovjednikovo odluci. Dobro pripremljen i izrađen plan djelovanja u kojem se zna što i kada netko nešto mora raditi, a koji se temelji na pouzdanoj procjeni situacije, pojednostavljuje sustav nadzora

Nadzor je drugi element zapovijedanja i nadzora na temelju kojeg zapovjednik nadzire tijek provedbe operacija. Zapovjednik zapovijeda što mora biti učinjeno i provodi nadzor usmjeravajući djelovanje prema zacrtanom cilju. Pritom primjenjuje vođenje da bi inspirirao podređene da ga lakše ostvari. Nadzor se definira kao "proces preko kojeg zapovjednik, uz pomoć svog stožera, organizira, upravlja i povezuje aktivnosti snaga koje su mu dodijeljene"¹. Nadzor ne treba shvaćati kao jednosmjerni proces od vrha hijerarhije prema dolje, već kao dvo-smjerno djelovanje na poduzete mjere. Najvažniji element provedenog nadzora je povratna informacija koja zapovjedniku daje mogućnost usmjeravanja i koordinacije djelovanja prema željenom cilju uporabom raspoloživih snaga i resursa.

Nadzor se može primijeniti prije i tijekom provedbe operacije, a to ovisi o za-

povjednikovo odluci. Dobro pripremljen i izrađen plan djelovanja u kojem se zna što i kada netko nešto mora raditi, a koji se bazira na pouzdanoj procjeni situacije, pojednostavljuje sustav nadzora. Isto tako dobro obučeno i uvježbano osoblje, koje poznaje doktrinarne i taktičke postupke, pravilno će poduzimati potrebne mјere u provedbi djelovanja te tako olakšati sustav nadzora. Ako za to ne postoje posebni razlozi, nadzor ne bi trebao biti strog. On treba biti takav da se njime stvara suradnja a ne prisila, da se ne bi izgubila inicijativa podređenih. Inicijativa je ključna na nižim razinama provedbe operacije u kojoj podređeni zapovjednici mogu bolje prepoznati i iskoristiti slabosti protivnika. Svaki zapovjednik mora znati pronaći kompromis između centralizacije i potpunog delegiranja, jer je situaciju na bojištu tradicionalno teško protumačiti. Koliko je veća sloboda djelovanja po-

dredenih toliko se postižu bolji rezultati tijekom provedbe. Konačno se može zaključiti: što je manja zapovjednikova sposobnost zapovijedanja, to će rigorozniji biti nadzor podređenih; što je njegova sposobnost zapovijedanja veća, to će trebati nižu razinu nadzora podređenih.

Na području bojnih djelovanja nesigurnost i kaos gotovo su uvek prisutni. Nadzor je jedan način kojim se pokušava smanjiti nesigurnost, ublažiti rizike i povećati brzinu reakcije na eventualne probleme. Zapovjednik koji je u stanju voditi operacije u nesigurnom i katoičnom okružju i koji može nadzirati situaciju na bojištu, bit će dinamičniji u donošenju odluka. Svrha je nadzora uskladiti snage i sredstva u skladu sa zapovjednikovom namjerom, odnosno osigurati najdjelotvorniji način provedbe zadaće. Za zadaću nadzora zapovjednik rabi stožer koji nadzire, koordinira

i izvještava zapovjednika o provedbi njegovih zapovijedi.

Okržje zapovijedanja i nadzora

Okržje zapovijedanja i nadzora u svakoj vojnoj operaciji definirano je s dva osnovna čimbenika²: neizvjesnost i vrijeme. Bez obzira o kakvoj vrsti i opsegu sukoba ili operacije je riječ, neizvjesnost i vrijeme bit će čimbenici s kojima će se morati nositi zapovjednik u provedbi zapovijedanja i nadzora.

Borbene aktivnosti na moru izvode se u posebnim uvjetima i imaju svoje specifičnosti u odnosu na kopno. Osnovna razlika jest u ambijentu njihova provođenja. Ambijent je more sa svim svojim specifičnostima i karakteristikama kojima se moraju prilagođavati pomorske snage. More osigurava slobodu djelovanja u svim smjerovima i male mogućnosti prikrivanja djelovanja i iznenadenja. Izvođenje borbenih djelovanja na moru nameće zahtjev za postizanjem

Prosudjivanje je čisto ljudska vještina koja se temelji na iskustvu, stručnosti i intuiciji. Automatizirani informacijski sustavi imaju vrlo važnu ulogu u prikupljanju i obradi podataka, ali njihova uloga je ograničena u stvaranju razumijevanja. Razumijevanje je izvučeno iz znanja koje je sintetizirano i primjenjeno na specifičnu situaciju da bi se dobila veća razina svjesnosti situacije (što se događa i zašto). Sve odluke i zapovijedi moraju se temeljiti na stvarnom razumijevanju situacije čime će se smanjiti nesigurnost i neizvjesnost prilikom uporabe snaga.

istodobno donesene na različitim razinama zapovijedanja. Za vrijeme provedbe operacije potrebno je stalno donositi odluke u uvjetima neizvjesnosti, nesigurnosti i ograničenog vremena.

Operacije su po svojoj prirodi iznimno dinamične i svaka strana pokušava nametnuti svoj ritam drugoj strani. Provođe se u kratkom vremenu, a prostor i brzina kojom se provode veliki su što može dovesti do dodatnih neizvjesnosti

jasne pomorske situacijske slike da bi se smanjila neizvjesnost³.

Neizvjesnost je karakteristika gotovo svih operacija. Provedba operacije je dosta složena i postavlja rigorozne zahtjeve pred sustav vođenja i zapovijedanja na svim razinama. Iako moderna tehnologija u velikoj mjeri može osigurati spoznaju situacije u realnom vremenu, krug odlučivanja i donošenja odluke postaje sve kraći. Za vrijeme operacije zapovjednik upravlja svojim snagama u okružju koje je dosta rizično i opasno. S obzirom na broj angažiranih ljudi, materijalno-tehničkih sredstava i borbenih sustava, mnogobrojne odluke moraju biti

i mogućih iznenadenja. Neizvjesnost se može smanjiti do razumne granice (priključujući informacije o protivniku i okružju), ali se nikad ne može potpuno odstraniti u smislu otklanjanja svih nepoznanica koje će nam jamiciti osjećaj potpune sigurnosti. Priključene informacije u većini slučajeva dovest će do boljeg razumijevanja situacije i smanjenja neizvjesnosti. Ako se zapovjednik susretne s velikom količinom informacija, one ga mogu zbuniti i stvoriti još veću neizvjesnost prilikom donošenja odluke. Zbog toga je za zapovjednika najvažnije da ima dovoljno znanja i iskustva da bi pravilno mogao procijeniti dobivene

informacije i time povećati izglede za uspješnu provedbu operacije.

Drugi problem s kojim se susreće zapovjednik je sve važnija uloga vremena. Od zapovjednika se danas očekuje da donesu odluku u što kraćem vremenu čime se vremenu daje sve veće značenje. Ako se vrijeme neracionalno iskorištava, ono je izgubljeno i može imati katastrofalne posljedice za sustav vođenja i zapovijedanja. Kasno donesena odluka dovodi u pitanje provedbu zadaće.

Odavno se koristi izreka da je bolja i slabija odluka ako je donesena na vrijeme, nego najbolja odluka koja je donesena kasno. Najbolja je odluka ona koja je donesena pravodobno, a to znači da je donesena prije odluke protivnika čime se daje vremena podređenim zapovjednicima da je dobro pripreme i provedu.

U provedbi operacija vrijeme je važno zbog tri razloga. Prvi, informacije koje priključujemo i spoznaje koje iz njih proizlaze brzo zastarijevaju pa je potrebno dodatno vrijeme za njihovo obnavljanje. Drugi, vrijeme kao resurs dijelimo s protivnikom i ono je bitno za obje strane. Onaj tko bolje i prije iskoristi vrijeme, imat će bolje prilike za uspjeh, jer će prije započeti s aktivnostima kojima će usložiti situaciju i planove druge strane. Treći, brzi ritam provedbe suvremenih operacija limitira količinu informacija koje zapovjednik može prikupiti i obraditi prije donošenja odluke. Što više vremena zapovjednik troši na obradu informacija, njegov ritam operacija postaje sporiji, a traženje dodatnih informacija može dovesti do kompletne operativne nedjelotvornosti snaga. Zbog toga je vrijeme važan čimbenik u sustavu vođenja i zapovijedanja, jer donošenje odluke logično postaje utrka s vremenom.

Kognitivna hijerarhija zapovijedanja

Ono što zapovjednik mora raditi da bi lakše donio svoju odluku stručno se naziva kognitivna hijerarhija. Kognitivna hijerarhija⁴ zapovijedanja definira se kao organizacija procesa u razumijevanju situacije. Kognitivna hijerarhija podrazumijeva četiri rastuće razine: podaci,

Razumijevanje: ljudska prosudba razumijevanja situacije radi objašnjenja prostora djelovanja i provedbe donesene odluke.
Što ja moram raditi?

Znanje: provjerena i prihvaćena informacija.
Što znači ta informacija?

Informacije: obradeni podaci (koji smanjuju neizvjesnost situacije).
Koja su usmjerenja?

Podaci: Motrenje.

informacije, spoznaje i razumijevanja (kako je prikazano na slici 1). Vojna primjena ovoga generičkog modela zove se spoznaja prostora izvođenja operacija i definira se kao jasno razumijevanje trenutačne situacije i okružja koje će zapovjedniku pomoći da dode do željena cilja. Da bi mogao ostvariti spoznaju prostora izvođenja operacija, zapovjednik se mora osloniti na sustav nadzora koji mu pomaže u eliminiranju nesigurnosti u prostoru i vremenu. Pravilno upravljanje i prikupljanje informacija i svih drugih valjanih spoznaja vodi nas boljem razumijevanju situacije i stvaranju jasnije slike onoga što treba raditi. Zahvaljujući kognitivnoj hijerarhiji možemo razumjeti prirodu zapovijedanja i ulogu stožera koji za zapovjednika analizira, obrađuje i proizvodi podatke, informacije i spoznaje.

U kontekstu zapovijedanja nadzor se smatra jedinstvenim i vrlo važnim elementom kojim se ostvaruje potpora zapovijedanju. Nadzor je integrirani sustav prijeko potrebnih resursa koji olakšava zapovijedanje. Ovakva definicija obuhvaća sve resurse (ljudske i tehničke) udružene u jedan sustav, koji sudjeluju u funkciji nadzora i služe za pribavljanje podataka, informacija i spoznaja pomoću kojih zapovjednik dolazi do razumijevanja i spoznaje prostora provedbe operacija. Zbog toga se nadzor smatra dijelom potpore u zapovijedanju.

Potpore zapovijedanju dijeli se na vođenje sustava i upravljanje informacijama. Vođenje sustava skup je politika, postupaka, sredstava, osoblja i struktura

koji čine koherentni sustav vođenja i zapovijedanja. Upravljanje informacija obuhvaća planiranje, koordinaciju i nadzor prikupljanja informacija, njihovu raščlambu, obradu, integraciju, raspodjelu, uporabu i zaštitu. Upravljanje informacijama osigurava definiranje njihove prave vrijednosti i potpuno iskoristavanje.

U slučaju da zapovjednik loše procijeni situaciju i ne doneće pravu odluku u pravo vrijeme, u velikoj mjeri je moguće da se zadaća ne provede. Bit zapovijedanja je u tome da se što više eliminira nesigurnost u prostoru i vremenu. Što je manja nesigurnost, veći su izgledi za dočinjenje valjanih odluka i uspjeh provedbe zadaće. Stoga zapovjednik i sustav koji ga podupire moraju funkcionirati djotvorno u vrijeme velike nesigurnosti i ograničenog vremena.

Prvi korak prema razumijevanju situacije svodi se na prikupljanje podataka. Podaci se ponajprije prikupljaju od razli-

Zapovjednik nadzire i vodi djelovanje svojih snaga preko uspostavljenog sustava koji nazivamo zapovjedni lanac. Nadzor pomaže zapovjedniku da bolje razumije trenutačnu situaciju i da stekne spoznaju onoga što mora raditi. U skladu s definicijom nadzor uključuje sredstva i procese kojima zapovjednik osigurava da se njegova odluka prati i provede na snage kojima zapovijeda. U tom procesu povratna informacija je osnovni element kojim zapovjednik može prilagoditi svoje ideje u skladu s promjenama, preraspodijeliti resurse i uskladiti napore na terenu.

čitih senzora i drugih izvora. Prikupljeni su podaci samo sirov materijal koji je potrebno obraditi da bi bio razumljiv i koristan za uporabu. Obradeni su podaci informacija na koju se zapovjednik oslanja u donošenju odluke.

Informacija, kao obrađeni podatak, omogućava nam stvaranje znanja logičkim prosudivanjem situacije. Znanje proizlazi iz analiziranja, uspoređivanja i vrednovanja podataka prema njihovoj pouzdanosti, vrijednosti i važnosti. Stjecanjem znanja o okružju stvaramo spoznaje o događajima na bojištu, zaključujemo na koji način razmišlja naš protivnik i predviđamo korake koje logično moramo poduzeti da bismo smanjili neizvjesnosti u području izvođenja operacija.

Primjenjujući prosudivanje transformiramo znanje u razumijevanje situacije. Prosudivanje je čisto ljudska vještina koja se temelji na iskustvu, stručnosti i intuiciji. Automatizirani informacijski sustavi imaju vrlo važnu ulogu u prikupljanju i obradi podataka, ali njihova uloga je ograničena u stvaranju razumijevanja. Razumijevanje je izvučeno iz znanja koje je sintetizirano i primijenjeno na specifičnu situaciju da bi se dobila veća razina svjesnosti situacije (što se događa i zašto). Sve odluke i zapovijedi moraju se temeljiti na stvarnom razumijevanju situacije čime će se smanjiti nesigurnost i neizvjesnost prilikom uporabe snaga.

Krug odlučivanja/djelovanja

Da bi se mogao nositi sa svim problemima u provedbi operacija, zapovjednik mora razumjeti proces zapovijedanja i nadzora. Razumijevanje ovog procesa za sobom povlači razumijevanje cikličke prirode zapovijedanja i nadzora, uloge informacije, strategija koje se primjenjuju u procesu donošenja odluke i različitim putevima kojima zapovjednik nadzire djelovanje svojih podređenih. Krug odlučivanja⁵ (shema br. 2) omogućuje zapovjedniku lakšu koordinaciju i provedbu djelovanja svojih snaga u području izvođenja operacija. Razumijevanje kruga odlučivanja/djelovanja osnova je za provedbu uspješna zapovijedanja i nadzora.

Zapovijedanje i nadzor je kontinuirani, ciklički proces kojim zapovjednik donosi odluke i primjenjuje autoritet nad podređenim zapovjednicima u ostvarivanju zadanog cilja. Ciklus odlučivanja/djelovanja sastoji se od četiri faze: motrenja, orientacije, odlučivanja i djelovanja. Iako ovako prikazani ciklus odlučivanja/djelovanja uvelike pojednostavljuje jedan krajnje složen proces kao što je sustav zapovijedanja i nadzora, on je koristan zbog lakšeg razumijevanja. Donositelj odluke, u ovom slučaju vojni zapovjednik, ključni je element cijelog procesa.

Zapovjednik počinje motriti stanje svojih snaga i situaciju, okružje i protivnika, koristeći se različitim senzorima, informacijskim sustavima i izvješćima svojih podređenih. Ovako prikupljeni podaci rabe se radi stvaranja zajedničke slike u području izvođenja operacija i dostavljaju se zapovjednicima nižih razina.

On se potom usmjerava prema poznavanju situacije da bi stekao predodžbu prostora na kojem će djelovati; orientira se prema okružju, formira mentalnu sliku situacije pretvarajući senzorske podatke i druge informacije u procjene, prepo-

Okružje u kojem se odvija vođenje i zapovijedanje karakterizira neizvjesnost i vrijeme. Čitav sustav vođenja i zapovijedanja postaje nedjelotvoran ako se zapovijedi i odluke ne donesu i provedu na vrijeme. Posljedice neizvjesnosti i vremena mogu se smanjiti provedbom kvalitetne obuke, dobrim poznavanjem vojne znanosti, doktrinarnih i taktičkih načela uporabe snaga, dobrim timskim radom te stručnim i profesionalnim vođenjem.

stavke i prosudbe o tome što se događa. Ključnu ulogu u ovoj fazi imaju obavještajni podaci koji zapovjedniku pomažu u lakšoj orientaciji i razumijevanju prostora izvođenja operacija.

Odluka

Poslije razumijevanja situacije zapovjednik odlučuje o načinu djelovanja, iznosi svoju namjeru odnosno plan i izdaje zapovijedi da bi plan stavio u funkciju. Ovisno o vremenu i situaciji, zapovjednik odluku može donijeti trenutačno ili će, ako mu vrijeme dopušta, poštivati pravila vojnog odlučivanja (metodologiju procesa donošenja odluke). Tijekom djelovanja zapovjednik nadzire provedbu operacija i procjenjuje rezultate, završavajući puni

krug funkcijom nadzora od koje ponovo započinje cijeli ciklus.

Zapovjednik mora pokušati provesti svoj krug odlučivanja/djelovanja brže od svog protivnika, radi slabljenja njegove sposobnosti djelovanja. Da bi to napravio, mora odlučiti kada djelovati a kada ne, kada bi mogao dobiti dodatne informacije i spoznaje, kada donijeti trenutačnu odluku, vodeći računa o raspoloživom vremenu i količini dostupnih informacija. Sposobnost spoznaje kada treba donijeti odluku ključni je zahtjev zapovijedanja koji proizlazi iz inteligencije i iskustva zapovjednika.

Donošenje odluka temeljimo na našoj orientaciji u određenoj situaciji. Orientacija je rezultat mentalnog procesa koji pretvara podatke prikupljene iz okružja da bi se mogla spoznati i razumjeti situacija. Pravilnije razumijevanje situacije u ovoj fazi utječe na daljnje faze procesa odlučivanja/djelovanja. Budući da je odlučivanje/djelovanje kontinuirani proces, sve faze ciklusa aktivne su na svakoj razini zapovijedanja. Svaki zapovjednik prikuplja informacije, razvija svijest o situaciji i planira buduće operacije u isto vrijeme dok poduzima tekuće operacije. Održavanje brzog ciklusa odlučivanja/djelovanja, a time i brzog ritma operacija, zahtijeva da viši i podređeni zapovjednici imaju točnu sliku prostora izvođenja operacija da bi mogli donijeti bolje odluke i stvoriti inicijativu. Stvaranje i održavanje inicijative podrazumijeva da podređeni zapovjednici moraju razumjeti i shvatiti namjeru svog nadređenog, a to je i ključno načelo ratovanja. ■

Izvori

1 AAP-6 – *NATO glossary of terms and definitions*, 2003.

2 Ova dva čimbenika navedena su u doktrinarnoj publikaciji mornarice SAD-a, *Naval Command and Control*. U doktrinarnoj publikaciji OS Kanade, *Le commandement et les opérations terrestres* (2007) navode se četiri čimbenika okružja koji imaju utjecaj na zapovijedanje i nadzor prema različitim dimenzijama: ljudski čimbenik, vrijeme, kaos i neizvjesnost.

3 Neizvjesnost možemo definirati kao razljevu između onoga što stvarno znamo i onoga što želimo znati o bilo kojoj situaciji.

4 Kanadska doktrinarna publikacija, *Le commandement dans les opérations terrestres*, 2007., str. 1-13

5 Pomorska doktrinarna publikacija 6: *Naval Command and Control*, svibanj 1995., str. 18

Prvi korak u razumijevanju situacije jest prikupljanje podataka

ŠTO MANJE TO BOLJE

Ubrzo će zapovjednik svakog voda, ako ne i desetine, suvremeno opremljene vojske imati na raspolaganju minijaturnu izvidničku letjelicu kojom će moći vidjeti iza zida, u zgradu i još mnogo toga više. Osim što će biti iznimno male, ove će izvidničke besposadne letjelice imati mogućnost okomitog polijetanja i slijetanja te lebdjenja

Želeći iskoristiti ubrzani razvoj na polju izrade mikroizvidničkih besposadnih letjelica (MIBL), američka agencija za razvoj oružja i vojne opreme DARPA je pokrenula svoje projekte sufinanciranja njihova razvoja. Svrha je DARPA-e da s relativno malim ulaganjima testira mogućnosti trenutačno dostupnih tehnologija i već razvijenih MIBL-ova za uporabu u borbenim zadaćama. U svibnju 2011., u suradnji s mornaričkim Space and Naval Warfare System Center-Atlantic (SSC- Atlantic), DARPA je pokrenula UAVForge Challenge. Svrha je odabrati najoriginalniji MIBL koji se može "smjestiti u naprtnjaču" a koji će tiho ući i izići iz zone djelovanja. Pritom mora imati autonomiju djelovanja od minimalno tri sata. Cijena MIBL-a ne smije biti veća od 10 000 dolara. Mora biti dovoljno laka

za upotrebu da ne zahtijeva specijaliziranog operatera.

DARPA i SSC-Atlantic odabrat će deset najboljih prijedloga. Potom će SSC - Atlantic organizirati letna testiranja u simuliranim borbenim uvjetima. Najbolji prijedlog dobit će 100 000 dolara. No ono još važnije jest da će moći demonstrirati mogućnosti svoje letjelice na vojnim vježbama te dobiti ugovor da s nekim proizvođačem sličnih sustava (koji će odabratи Pentagon) napravi 15 prototipova za daljnja testiranja.

UAVForgeovi natjecatelji moraju dokazati upotrebljive mogućnosti svoje letjelice, ponavljajuće u automatiziranoj navigaciji te izbjegavanju zapreka, prijenos fotografija i videoslike dok stoji na krovu zgrade te siguran povratak i u slučaju gubitka veze s operaterom. Procjena je da MIBL za takvu zadaću mora imati minimalnu

autonomiju od 5,5 sati. Brzina krstarenja i najveća brzina nisu zadane. Isto tako ni oblik letjelice iako DARPA ipak favorizira helikoptersku formu.

Pogon nije unaprijed određen. S jedne strane mali klipni motor s pripadajućim spremnikom goriva daje znatno veću autonomiju, no istodobno povećava i buku. Elektromotor(i) s baterijama omogućavaju tiki let, ali je pitanje može li se sa sadašnjom razinom tehnologije ostvariti dovoljna autonomija. Upravo je nemogućnost dovoljnog smanjenja buke klipnog motora prevagnula da svi prijedlozi budu s električnim pogonom.

Koliko elisa?

Upotreba jedne elise (ili dvije koaksijalne) znatno pojednostavljuje konstrukciju letjelice (te smanjuje masu i veličinu), no stvara probleme oko

upravljivosti. A upravo je upravljivost bitna za MIBL-ove da bi mogli ulaziti i u zgrade. Zbog toga ne čudi da najveći broj prijedloga rabi četiri rotora. Četiri rotora omogućavaju odličnu upravljivost, ali i znatno veću potrošnju električne energije. MIBL-ovi s četiri rotora veći su od onih s jednim ili dva te imaju i veću masu. S druge strane i nosivost im je malo veća.

Zbog male mase i brzine letenja MIBL-ovi su posebno osjetljivi na vjetar. Mini i mikroletjelice koje su uspješno testirane u zatvorenim prostorima pokazale su se nedovoljno stabilne na otvorenom te su morale dobiti znatno složenije sustave upravljanja. Jedno od pitanja na koje se treba odgovoriti tijekom testiranja koje će organizirati SSC - Atlantic jest jesu li dostupni GPS navigacijski sustavi dovoljno precizni za MIBL-ove? Bez obzira na veličinu, svaki MIBL mora imati i podatkovnu vezu, ne samo da bi dobivao zapovijedi tijekom leta već i da bi u mogao u realnom

Jedna od njemačkih tvrtki vodećih na području razvoja minijaturalnih besposadnih letjelica je Ascending Technologies (Asctec). Jednu Asctecovu minijaturalnu besposadnu letjelicu rabio je ENAC kao platformu za DGA Challenge 2009. Asctecov Pelikan rabljen je u programu Mast američke vojske, a Asctec Hummingbird rabi ETH iz Zuricha. Stručnjaci Ascteca najveći su napredak napravili na području stabilnosti minijaturalnih besposadnih letjelica, ponajviše zato što sve elektroničke komponente koje rabe u izradi sami razvijaju te ih mogu optimizirati u skladu s potrebama.

povećala bi se i razina pouzdanosti jer bi otkazivanjem jednog (ili čak dva) motora/rotora MIBL i dalje bio sposoban vratiti se operateru.

Europa

Pošto su zakasnili na vrijeme razviti srednje i velike izvidničke besposadne letjelice, te su primat prepustili izraelskim i američkim tvrtkama, europski proizvođači će pokušati ostvariti primat u razvoju MIBL-ova. Još 2005. European

biti oko 20 metara u sekundi. Zanimljivo je da su u početku Mavdem zahtjevi favorizirali klasičnu helikoptersku konfiguraciju s koaksijalnim rotorima i tijelom malog aerodinamičkog otpora.

Testiran je velik broj konfiguracija te je 2007., suprotno prvočitnim očekivanjima, pobijedio prijedlog s četiri rotora konzorcija koji su činili Onera (zajedno s Alcore Technologies), Oto Melara, Sener i Tellmie. Napravljena su tri prototipa, a letna su testiranja obavljena u Španjolskoj početkom 2008., a potkraj te godine dovršena u Norveškoj.

Europska prednost na području razvoja MIBL-ova nije proizšla iz Mavdem programa, već iz velikog broja manjih natječaja kojim su stimulirani razvoji ovih vrlo malih izvidničkih besposadnih letjelica. Zanimljivo je da ovi natječaji u pravilu nemaju veze s vojskom. Isto tako sudionici često nisu velike tvrtke, već mali laboratorijski koji djeluju u sklopu sveučilišta ili su u privatnom vlasništvu. Na izložbi Eurosatory 2010 tvrtka Sagem je potencijalnim kupcima ponudila MIBL Dragonfly s četiri rotora namijenjen dje-lovanju u urbanom okruženju. Kao osnova uzeta je letjelica Novadem NX110m. Inačica NX110m nastala je razvojem letjelice NX110 koja je prvočitno razvijena za zadaće traganja i spašavanja. NX110m je prilagođen za vojnu upotrebu te mu je povećana otpornost na oštećenja.

AR Drone

U Parizu je sjedište tvrtke Parrot, poznatije pod imenom AR Drone. Osnovna djelatnost tvrtke jest proizvodnja mini besposadnih letjelica s četiri rotora za civilno tržište. Zapravo se najviše AR Drona prodaje kao igračke po cijeni od oko 500 dolara. Da bi bili što jednostavniji za upotrebu, razvijen je upravljački softver koji omogućava uporabu Apple iPhone, iPad, iPod Toucha i svih mobitela sa Samsung Bada operativnim sustavom kao upravljačkih stanica. Dvosmjerna podatkovna veza omogućava i prikaz slike s ugrađene kamere na zaslonima iPhonea i iPod Toucha u realnom vremenu. Neočekivanu reklamu AR Drone je doživio nedavno kad se

Ghost 33 izraelske tvrtke IAI

vremenu slati sliku prema operateru i zapovjedniku.

Povećanje zahtjeva, prije svega nosivosti, moglo bi dovesti do toga da se sadašnji MIBL-ovi s četiri rotora opreme još jednim parom. U skoroj budućnosti mogli bi se pojaviti i MIBL-ovi s osam rotora. Osam bi rotora povećali nosivost, ali i upravljivost. Osim toga

Defence Agency (EDA) pokrenula je program Mavdem (Miniature Air Vehicle Demonstration) vrijedan četiri milijuna eura. Mavdem je trebao poslužiti kao "odskočna daska" za sve europske MIBL programe, tj. za razvoj izvidničkih besposadnih letjelica čiji promjer ne bi bio veći od 50 cm, a autonomija manja od 30 minuta. Brzina krstarenja trebala je

našao u udarnim terminima televizijskih vijesti i na novinskim naslovnicama jer su novinari The Dailya eksperimentirali s njihovom mogućnošću upotrebe u praćenju osoba.

U svakom slučaju pojavljivanje AR Drone minijaturne besposadne letjelice na televizijskim vijestima i naslovnicama novina samo je koristilo Parrotu da poveća prodaju bez trošenja novca na promidžbu. AR Drone je težak tek 400 grama te ispod lakog plastičnog pokrova (maske) ima i zaštitni okvir koji ga štiti od većih oštećenja. Uz letjelicu se dobije i dodatna zaštita za rotore tijekom leta u zatvorenom prostoru. Promjer letjelice zajedno s rotorima je 52 cm. Operativni sustav baziran je na Linuxu. U letjelici se nalazi procesor od 486 MHz, inercijalno navođenje, ultrazvučni visinomjer, trostruki akcelerometar, dvostruki giroskop za propinjanje i naginjanje te giroskop povezan s inercijalnim navođenjem. AR Drone ima jednu kameru usmjerenu prema letu i drugu usmjerenu okomito prema dolje. Ova druga kamera, osim za snimanje, služi i za precizno lebdjenje. Pokreće se pomoću tri 11,1-voltne 1000 mAh litijum-polimerske (LiPo) baterije. Električna energija iz baterija uglavnom se troši na pokretanje četiri elektromotora kojima se pokreću elise. Svaki motor ima snagu od 15 Watt-a što je dovoljno da elise pokrenu do najviše 3500 okretaja u minutu. Autonomi-

ja je od 12 do 15 minuta, a sigurna udaljenost djelovanja 50 metara (zbog ograničenja WiFi-ja na mobitelima). No upotreboru jačeg uređaja udaljenost djelovanja se može višestruko povećati. Najveća brzina leta je 18 km/h. AR Drone nije baš najstabilniji te se ne može rabiti ni po najslabijem vjetru. Vrijeme punjenja baterija je oko 90 minuta.

Napredna tehnologija

Najveća besposadna letjelica Ascteca je Pelican (50x50 cm). Masa je letjelice 750 grama. Pokreće ga jedna LiPo baterija od 11,1 volti, kapaciteta 6000 mAh. To je dostatno za autonomiju od 15 do 25 minuta. Cijena mu je 5195 eura.

Asctec svoju minijaturnu besposadnu letjelicu Falcon 8 nudi kao idealnu platformu za nadzor iz zraka i mapiranje terena. Falcon 8 je opremljen GPS navigacijskim sustavom koji mu omogućava precizno pozicioniranje. No sva napredna tehnologija upotrijebljena u letjelici uzrokuje i pozamašnu cijenu od 10 499 eura. Za pokretanje se rabi čak osam elektromotora i elise koje su postavljene u specifičan V oblik oko kamere. Najveća poletna masa letjelice je 1,8 kg, a korisna nosivost 500 g. Autonomija leta je od 16 do 18 minuta. Falcon 8 može djelovati do vjetra snage 10 m/s. Naravno, opremljena je dvosmjernom podatkovnom vezom za prijenos podataka i slike u realnom vremenu.

Njemački Diehl BGT Defence nudi Sensocopter s četiri rotora. Masa mu je 900 grama. Tvrtka u službenoj brošuri ne navodi točne podatke nego tek da je autonomija nekoliko desetaka minuta i dolet nekoliko kilometara. Precizno navođenje omogućeno je preko GPS navigacijskog sustava. Uz letjelicu ide i nadzorna stanica u obliku prijenosnog računala koje se prenosi u posebnom sigurnosnom kovčegu. Sensocopter rabi njemačka savezna policija.

Tvrtka Microdrones nudi seriju mini besposadnih letjelica md4. Najveća među njima je md4-1000 najveće poljetne mase 5,5 kg. Pritom je masa same letjelice 2650 grama, dok je najveća moguća masa korisnog tereta do 1200 g (preporučena 800 g). Promjer md4-1000 je 1030 mm. Brzina krstarenja je 54 km/h, a brzina penjanja 7,5 m/s. Obzirom na veličinu ne čudi autonomnost od 70 minuta i operativni poljumjer djelovanja od 40 km. Operativni vrhunac leta je 1000 m. md4-1000 može djelovati do brzine vjetra od 6 m/s. Proizvođač posebno naglašava da letjelica uspješno djeluje i po kiši i po snijegu.

Oto Melara

Talijanska korporacija Oto Melara najpoznatija je po svojim topničkim sustavima za brodove i kupolama za borbenu vozila. Međutim, Oto Melara se odnedavno bavi i razvojem besposadnih letjelica, pa tako i onih najmanjih. Tako

Besposadna letjelica md4 200

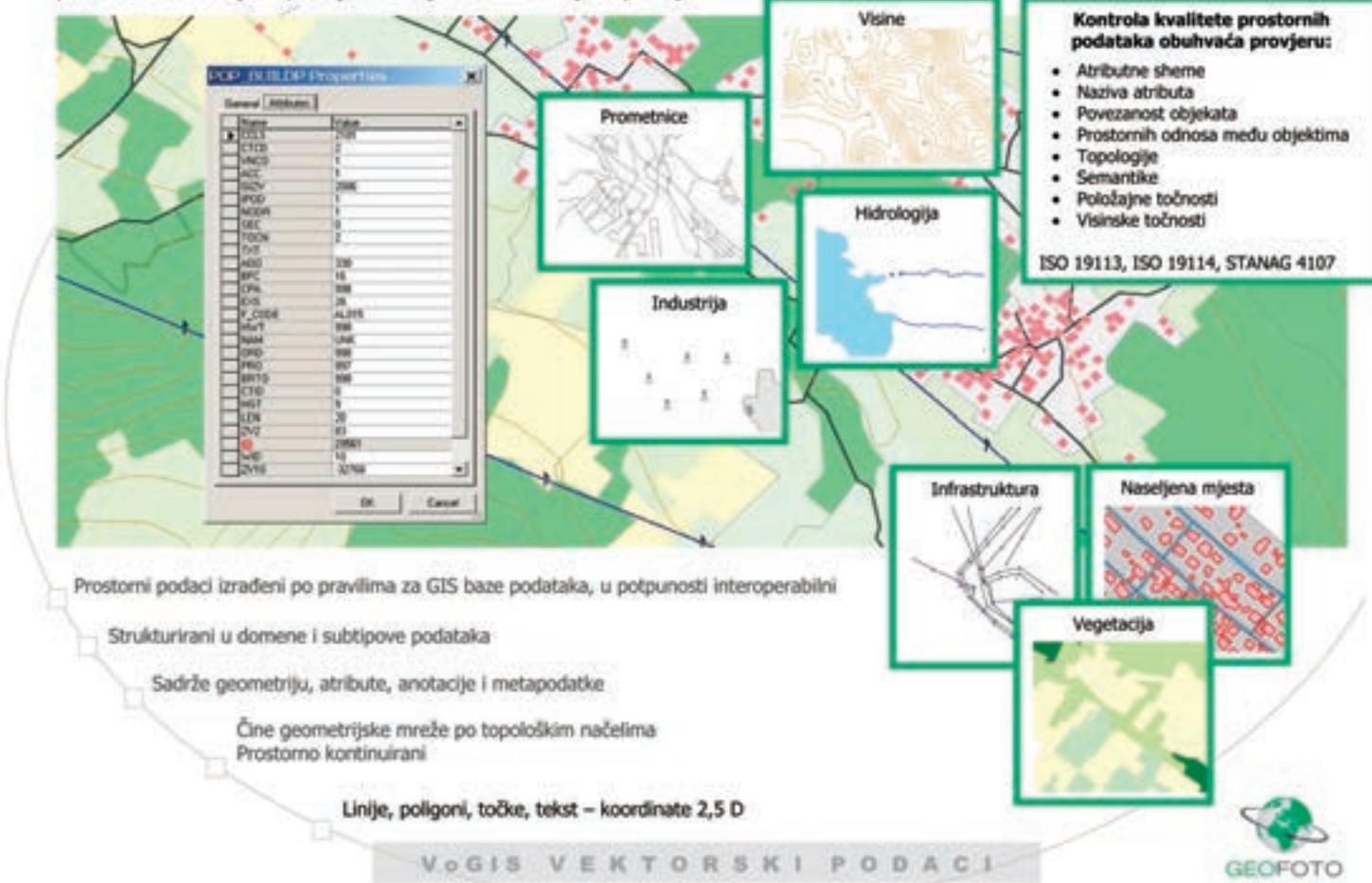
su razvili mini izvidničku besposadnu letjelicu Ibis koja ima klasičnu helikoptersku konfiguraciju. Prema prvočitnim podacima masa je Ibisa 10 kg, no najnoviji pokazuju da je masa povećana na 14 kg. Korisna je nosivost tri kilograma. Klasična helikopterska konfiguracija omogućava maksimalnu brzinu do 100 km/h. Autonomija mu je 35 minuta. Ibis je specifičan i po tome što uz njega ide i robotizirano vozilo Praetor istog proizvođača. Osim što Praetor služi za prijevoz, Ibis se može iskoristiti i za punjenje njegovih baterija. Talijanska tvrtka Selex Galileo nudi mini izvidničke besposadne letjelice Asio, Spyball i Drako. Asio i Spyball su gotovo iste letjelice, osim što se razlikuju po veličini. Tako je najveća poletna masa Asia 6, a Spyballa 1,7 kg. Ove su izvidničke besposadne letjelice specifične po upotrebi katalizirane elise koja omogućava okomito

Njemačka tvrtka Airrobot nudi mini-jaturalnu besposadnu letjelicu AR100-b. Sustav navođenja je preko GPS-a, ali se rabi i optičko "vezanje" za neki objekt. Letjelicu pokreću četiri elektromotora koji okreću elise do najviše 2000 okretaja u minuti. Proizvođač naglašava da je zbog toga letjelica gotovo bešumna. Operativni vrhunac leta je 1000 m, što znači da ju je iznimno teško optički otkriti iako joj je promjer jedan metar. Ima autonomiju do 30 minuta, a vrijeme punjenja sat i 15 minuta. Najveća je brzina sasvim solidnih 50 km/h, a može djelovati do brzine vjetra od 8 m/s. Najveća korisna nosivost je 200 grama. Polumjer djelovanja je 1500 m.

polijetanje i slijetanje. Baterije su smještene na vrh letjelice. Tako donji dio letjelice ostaje za ugradnju stabiliziranih senzora za dnevno i noćno motrenje. Najveća korisna nosivost Asia je 1,5 kg. Autonomija je do 30 minuta. Zbog velike brzine od 24 čvora može

djelovati na udaljenosti 10 km. Spyball rabi istu aerodinamičku konfiguraciju kao i Asio, ali je znatno manji. Najveća poletna masa mu je 1,7 kg. Unatoč smanjenju mase autonomija mu je 30 minuta. Najveća brzina Spyballa je 12 čvorova. Digitalna dvosmjerna podatkovna mreža ima domet 13 km. Selex Galileo nudi i "pravu" minijaturalnu besposadnu letjelicu Drako. Drako ima četiri elise pokretane elektromotorima. Promjer mu je 70 cm i visina 35 cm. Najveća poletna masa je dva kilograma, a najveća korisna nosivost čak jedan kilogram. Maksimalna brzina leta je 12 m/s (43,2 km/h). Proizvođač navodi da tako mala letjelica ima najveću visinu leta od čak 2100 m, dok je operativna visina djelovanja između 20 do 100 m. Autonomija djelovanja je 30 minuta, a dvosmjerna podatkovna mreža ima domet pet kilometara. ■

Vojni geoinformacijski sustav – VoGIS – sustav uskladen s domaćim i međunarodnim normama u domeni geoinformatike te NATO standardima. Jedinstveni i centralizirani sustav nacionalne infrastrukture vojnih prostornih informacija sa svrhom podrške u procesima planiranja, provedbe i analize vojnih operacija te razvoja suvremenih vojnih aplikacija.

Val nezadovoljstva koji se nakon spaljivanja tuniskog studenta proširio sjevernoafričkim zemljama, početkom 2011. je stigao do Libije. Uporaba sile Gadafijeva režima protiv prosvjednika je prerasla u građanski rat u koji se umiješala i međunarodna zajednica

LIBIJA 2011.

Nakon pobjede pobunjenici su konačno imali vremena za odmor na ulicama Tripolija

Nakon američkih zračnih udara na Libiju 1986. izvedeno je više terorističkih napada na ciljeve zapadnih zemalja za koje je optužen Tripoli. Najvažnije takve akcije su rušenje američkog putničkog zrakoplova Pan Am iznad grada Lockerbiea u Škotskoj 1988. sa 270 te francuskog zrakoplova kompanije UTA u rujnu 1989. iznad Sahare sa 170 žrtava. Libiji su 1992. uvedene ekonomске sankcije zbog odbijanja izručenja agenata optuženih za akciju iznad Lockerbiea.

Povratak na međunarodnu scenu

Tijekom devedesetih godina libijsko gospodarstvo je zbog izostanka prihoda od nafte zapalo u poteškoće, a Gada-

jev položaj u zemlji počinje slabiti te je u dva navrata bio suočen i s pokušajima vojnog udara i nasilnim demonstracijama. Libija je stoga odustala od svoje politike prkošenja međunarodnoj zajednici te počinje popravljati odnose sa Zapadom. U travnju 1999. su predani krivci za podmetanje eksploziva u zrakoplov iznad Lockerbiea radi suđenja u Nizozemskoj a Libija se odrekla razvoja oružja za masovno uništenje. U srpnju te godine su obnovljeni diplomatski odnosi Libije i Velike Britanije, dok su Washington i Tripoli obnovili diplomatice odnose u svibnju 2006.

Libija je pristala kompenzirati obitelji žrtava poginulih u zrakoplovu srušenom

iznad Lockerbiea (a u pismu Vijeću sigurnosti UN-a prihvatile odgovornost za navedeni čin), potom obitelji žrtava francuskog putničkog zrakoplova kao i obitelji žrtava bombaškog napada u berlinskom noćnom klubu. U rujnu 2003. Vijeće sigurnosti je izglasalo ukidanje sankcija Libiji koja je tako i formalnopravno vraćena u međunarodnu zajednicu te je 2008. čak dobila i jednomjesečno predsjedanje Vijećem sigurnosti UN-a.

Prelijevanje krize

Val prosvjeda koji se nakon samospaljivanja tuniskog studenta 17. studenog 2010. počeо širiti sjevernoafričkim zemljama, početkom 2011. godine

prenio se i na Libiju. Uhićenje aktivista za ljudska prava u Bengaziju 15. veljače je pokrenulo nasilne prosvjede koji su se brzo proširili na ostale gradove. Libijski režim je pri pokušaju gušenja pobune upotrijebio silu, uz velike žrtve među prosvjednicima, a nakon gubitka nadzora nad Bengazijem protiv civilnog stanovništva su rabljeni i borbeni zrakoplovi.

Do kraja mjeseca ulični sukobi su prerasli u organiziran otpor Gadafijevoj režimu. Protuvladine snage su 24. veljače protjerale njegove snage iz grada Misrate te istočnih dijelova zemlje. Vijeće sigurnosti UN-a je 27. veljače izglasalo

Rezoluciju 1970 kojom su Gadafijevoj režimu ponovno uvedene sankcije, a tog dana je u Bengaziju osnovano Nacionalno prijelazno vijeće koje postaje zapravo vlast na ustaničkim područjima. Libija je podijeljena na istočno područje Cyrenaice na kojem je oporba imala više pristaša i otkud je potjecao davno svrgnuti kralj Idris, te na Tripolitaniju otkuda potječe Gadafijevo pleme te gdje je imao više pristaša.

Početkom ožujka dolazi do bitke za nadzor nad gradom Brega, a sukobi se vode oko luke Ras Lanuf te gradova Aj-dabiye i Bin Jawada u središnjem dijelu zemlje. Vijeće sigurnosti UN-a je bilo prisiljeno brzo djelovati te 19. ožujka počinje međunarodna operacija Ujedi-

Zrakoplovi NATO-a, poput francuskih Miragea, imali su kjučnu ulogu u uništenju Gadafijevih vojnih postrojenja (slika dolje) i konačnoj pobjedi pobunjenika

njeni zaštitnik, koja se sastojala u zabrani leta i pomorskoj blokadi libijskih luka te u zračnim udarima na položaje libijske vojske. U operaciji koju je vodio NATO savez inicijalno su sudjelovali zrakoplovi iz Belgije, Kanade, Danske, Francuske, Italije, Norveške, Katara, Španjolske, Velike Britanije i SAD-a da bi poslije krug bio proširen na 17 zemalja.

Gadafijev kraj

Na meti zračnih napada su snage libijske vojske na tlu i strateški ciljevi na područjima koje nadziru vladine snage, uključujući i Gadafijeve rezidencije. U svibnju je i Međunarodni kazneni sud zatražio uhićenje Gadafija zbog zločina

protiv čovječnosti. Međutim, unatoč tome što se očekivao njegov brzi pad, Gadafijev položaj u zapadnim dijelovima zemlje je ostao relativno čvrst. Iako je početak zračnih udara omogućio pobunjenicima prodor u zapadne dijelove Libije, pred moćnjom libijskom vojskom su razmjerno brzo bili potisnuti natrag. Tijekom ljeta 2011. sukobi ulaze u pat-poziciju te je crta bojišta uz manja odstupanja postala ustaljena.

Ofenziva ustanika koja je pokrenuta potkraj srpnja uz potporu NATO-a je urodila zauzimanjem gradova Zilten i Zawiya na zapadu zemlje, da bi sredinom kolovoza u okruženje bio stavljena glavni grad Tripoli. Uz pomoć simpatizera iz grada, 20. kolovoza ustanici ulaze u zaposjedaju najveći dio Tripolija, susrećući tek sporadičan otpor Gadafijevih lojalista. Nakon duže opsade 20. listopada je napslijetku zauzeto i posljednje Gadafijevu uporište grad Sirt. Time se Libija u cijelosti našla pod nadzorom Nacionalnog prijelaznog vijeća. Moamer Gadaffi je ubijen 21. listopada prilikom zarobljavanja u Sirtu, kao i njegovi sinovi Mutasim i Kamis, dok je treći sin Saif al Islam uhićen u studenom.

Nacionalno prijelazno vijeće je tri dana nakon Gadafijeve smrti objavilo oslobođenje cjelokupnog libijskog teritorija te najavilo održavanje izbora. Ukupno je u građanskom ratu u Libiji poginulo više od dvadeset tisuća ljudi a oko 650 tisuća je izbjeglo ili raseljeno. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Iz razgovora Vojislava Šešelja sa Srbima u Benkovcu (studenzi 1991.)

Četnički vojvoda Vojislav Šešelj je 23. studenoga 1991. boravio u Benkovcu, gdje je s tamošnjim Srbima razgovarao o aktualnim događajima. Taj razgovor pokazuje da su se u srpskoj agresiji na Hrvatsku 1991. udružile razne političke stranke i ideologije, te još jednom potvrđuje da je JNA 1991. bila sredstvo za provođenje velikosrpske politike, odnosno da je JNA bila "srpska armija" i da je surađivala s neprijateljem.

Vojislav Šešelj: Ja sam došo ovde da pokušam da izmirim Babića (Milan, "predsjednik Vlade SAO Krajine" i Martića (Milan, "ministar unutarnjih poslova SAO Krajine"), a ne da dalje potpirujemo vatr. Nije to gubljenje vremena. Momci, momci dok se rat ne završi, ne može se ovde nešto radikalno menjati. Treba sve snage za srpsku stvar u borbu. I jedan i drugi imaju svoje zasluge i svoje vrednosti. Jedan se angažovo kao vojnik i kao policajac, a drugi se angažovo kao političar, on zna da pregovara i sa Vensom (Cyrus Robert, osobni izaslanik glavnog tajnika UN-a) i sa Evropskom zajednicom, on to zna. (...)

Naši su dobrovoljci ginuli po Slavoniji, pa ako smo nekoj porodici obezbedili dvadeset ili četrdeset ili pedeset milijardi obezbedili, ako nismo, nismo, imamo već invalide i sve. Vodimo borbu na Skupštini Srbije da se svima prizna borački status i da budu izjednačeni sa Armijom. Pa šta smo postigli, evo sad svi dobrovoljci u Slavoniji dobijaju kao i rezervisti ono dnevno što se dobija tristačetrdeset dinara, će sad biti. Pitanje je vremena samo kad će to i kod vas biti, da se završi, to nije još urađeno, jel tako? Radi se na tome. Pa polako, postepeno, izlazi-mo iz komunističke države u demokratsku ne može preko noći, a još jednu stvar. On je (Dragan Vasiljković, zvani "Kapetan Dragan", op. a.) tebe obučio da budeš dobar vojnik, ja mu to nikad neću poreći, ja uvek govorim on to zna, on je to naučio u nekoj armiji i legiji stranaca ovamo, onamo, samo ovo se zapitaj, on to zna i to mu ne

sporimo, on je vodio u akciju diverzante, on je vodio te specijalne jedinice, to je podatak od trideset ljudi, minimum gubitaka, on je pokazao da to zna, međutim da je on pametan čovjek on se u politiku u ovim uvetima ne bi mešao, uopšte se ne bi mešao. Sačekajte kad ja govorim, sačekajte pa ču ja tebe saslušat. Sama činjenica da se umešao u politiku govoriti da nije častan čovek. Sad da se on vrati u jeku sukoba između Martića i Babića da potpiruje vatrnu onda se upitajte ko je on, niko mu još nije sazna ime. Piše američka štampa da je bio sitni kriminalac u Australiji, verovatno i u Legiji stranaca. S kojom je namerom došao? Kakve on oznaće ima negde ovuda ovako ne znam ni ja na kom mestu? Šta iza tog svega stoji? Zašto on krije svoje ime? Koji je razlog da krije svoje ime? (...)

Jedan od prisutnih: Ali pod kapom Milana Babića, i slažem se s Kapetanom, su razbijene Knindže, razbijene specijalne jedinice u Obrovcu, razbijene specijalne jedinice u Kninu, masa dobrih ljudi nam se preformirala u jugoslavensku komunističku armiju.

Vojislav Šešelj: To nije komunistička armija.

Jedan od prisutnih: Još uvijek da.

Vojislav Šešelj: Nije, uopšte nije komunistička armija i nemoj to da pričaš.

Jedan od prisutnih: Ta komunistička armija, ja sam prekucjer otioša sa Goranom Opačićem sa dvoje ljudi ušo sto metara u vatrenu liniju, a tenkovi se vraćaju na početni položaj.

Vojislav Šešelj: To nije komunistička armija i nemoj tako da govorиш.

Jedan od prisutnih: Za mene još uvijek da.

Vojislav Šešelj: Za tebe, za tebe.

Jedan od prisutnih: Ta je mene armija u zadnja tri mjeseca pet puta izdala na frontu.

Vojislav Šešelj: Izdala te zbog nesposobnih oficira na terenu, pa nije to ako je neko nesposoban komunista je, gle nemoj, populo si lončice, jedno je biti nesposo-

ban, a drugo je biti komunista. Mi smo danas ta armija i vi i četnici i mi smo u Vukovaru ostvarili, armijski oficiri komanduju našim četnicima sve smo šlemove prefabri, sačekaj malo, na šlemove armijskim smo nacrtali, ja sam naviko momci, ja sam naviko kad ja govorim da svi čute. Možda kod vas ta navika još ne postoji, ali ja sam to navikao. Na šlemove smo nacrtali dvoglavog srpskog belog orla, na šlemove, i oficir armijski kapetan, major komanduje našim ljudima i sadejstvom, Kameni (Milan Lančužanin, zvan "Kameni", zapovjednik dobrovoljačkog četničkog odreda "Leva supoderica") naš glavni komandant u Vukovaru, sadejstvom sa armijskim majorem naveče planiraju akciju, sutra izvode. Armija nije imala dovoljno ljudstva zbog dezterterstva, da ona osvaja kuću po kuću, al su to naši radili, i armija udari tenkovi-ma, udari minobacačima, udari haubicama, a naši kuću po kuću osvajaju. I nemoj mi reći sad da je to komunistička armija, oni su petokrake skinuli, a od nas ne traže da skinemo kokarde.

Jedan od prisutnih: Zašto mi ne napravimo srpsku armiju?

Vojislav Šešelj: Ma zato što ne možemo srpskom armijom izaći van granica današnje Srbije, očeš Pustinsku oluju ovde? Očeš Amerikanci da ti se iskrcaju? Kakva srpska armija? Ja bi streljo svakog ko traži srpsku armiju danas? Ja četnički vojvoda, glavni srpski nacionalista, državni neprijatelj broj jedan, Milošević me držo u zatvoru prošle godine, očeš srpsku armiju, očeš kad se država bude zvala Srbija, onda, a sad gledamo dokle će nam biti granice i diplomatska pozicija nam je jaka, zato što smo rekli hoćemo Jugoslaviju, ali bez Hrvata i Slovenaca, i nemojte, ne valja vojska koja se bavi politikom. Imate svog komandanta, treba da ga slušaš, i prava vojska je ona vojska gde niko ne razmišlja svi izvršavaju, kažem sad što mislim. (...) (HR-HMDCDR, Zbirka videozapisa, inv. br. 436) ■

Istinski kršćanin

fra Marko MEDO

Što znači slaviti Uskrs? Najbolji odgovor pronalazimo kod proroka Jeremije: "Zakon ču svoj zapisati u vaše srce" (Jr 31,33). Uskrs se događa u srcu! Dakle, ako se srce ne promjeni, nema Uskrsa. Ako se u našim domovima ne umnoži ljubav, nema Uskrsa. Ako ne činimo geste pomirenja prema onima zbog kojih trpimo, nema Uskrsa. Osobito, ako u našem životu ne prihvativmo Krista postajući jedno s Njegovim Odabirom, nema Uskrsa.

Kakvu je novost Krist donio na ovaj svijet?

Prije muke i smrti Isus se nalazi u Jeruzalemu, među mnoštvom: Bog među ljudima!

Neki žele vidjeti Isusa! Žele ga upoznati! Ovo je izravno pitanje, pitanje koje se ponavlja, pitanje koje se čita u očima mnogih ljudi. I danas mnogi žele upoznati Isusa! Kako? Isusova oporuka glasi: "Da svi budu jedno, da svijet uzvjeruje" (Lv 17,21). Možemo li predstaviti jedinstvo Crkve kao znak i novost koja dolazi od Krista? Nadalje Isus kaže: "Po ovom će svi znati da ste moji učenici" (Lv 13,35). A mi, možemo li pokazati ljubav koja je slična ovoj Kristovoj? Ljubav koja traži izgubljenog? Ljubav koja vjerno podupire? Ljubav koju kada je potrebna snaga, ali bez osvetničkog duha? Ljubav koja "prijateljem" naziva i Judu? Na kraju Isus kaže: "Primjer sam vam dao da i vi jedni drugima perete noge. Zaista, zaista, kažem vam: nije sluga veći od gospodara niti poslanik od onoga koji ga posla. Ako to znate, blago vama budete li tako činili!" (Lv 13,15-17). Osjećamo li ovo blaženstvo? Sironah, slab, isključen...kakav prihvat nalaze kod svakoga od nas? Što mi činimo drugačije i više u odnosu na one koji nisu upoznali bezgraničnu Ljubav Božju? Pa ipak, mnogi ljudi danas pate, mnogi su u krizi jer ne vide veliki znak Krista i ne čuju Radosnu vijest koja može promijeniti život. Isus, onima koji ga žele upoznati, odgovara: "Došao je čas da se proslavi Sin Čovječji" (Lv 12,23). Odgovor je, naizgled, čudan. Zašto je došao čas? Čas muke, čas kušnje, čas žrtve, je li to možda Božji čas? Isus nastavlja: "Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li

umre, donosi obilat rod" (Lv 12,24). Žrtva je zakon života. Bez umijeća trpljenja za druge, ostajemo sami. To je život za druge (u bilo kakvom stanju se nalazili) koji pobjeđuje ljudsku samoču i ispunja je licima, osobama, važnim trenucima. Danas, naprotiv, žrtva se izbjegava do te mjere da više nismo sposobni živjeti za druge. Posljedica je: svijet je pun usamljenih osoba. Nastavlja Isus: "Tko ljubi svoj život, izgubit će ga. A tko mrzi svoj život na ovome svijetu, sačuvat će ga za život vječni" (Lv 12,25). Isus osuđuje sebičnost kao najveću ljudsku ludost, dakle osuđuje i svaki odgoj koji cilja samo na zadovoljenje, a ne vodi k altruizmu. "Tko ljubi svoj život, izgubit će ga": dakle, svaki život koji traži samo svoje vlastito zadovoljstvo je izgubljen; svaki dan proživljen isključivo samo za sebe je uludo utrošen. Pred Bogom je spašeno samo ono što se daruje. Blago onome koji zna darivati! Blažen onaj koji je neumoran u traženju prilika za iskazivanje ljubavi!

Isus zaključuje: "Sada je sud ovome svijetu, sada će knez ovoga svijeta biti izbačen, a ja ču sve privući k себi" (Lv 12,31-32). Na Kristovom križu je započelo novo poglavje povijesti svijeta i, htjeli ili ne htjeli, svi trebaju priznati da se od Krista promjenio način razumijevanja Boga. Novo Božje ime je Ljubav. Bog polagano privlači svijet k svome Križu, tj. svojoj Ljubavi i svom Milosrdju.

Surađujemo li mi s Bogom? Jasno je da se "Boga ne dokazuje, Boga se pokazuje".

Pokažimo Boga, postanimo mu slični!

Za francuskog svećenika Amedea Ayfrea neki su rekli: "Susreći togu čovjeka u nama se probudila želja za Bogom". Jesmo li i mi ikada u nekome probudili želju za Bogom?

Zemlja se ohladila; na nama katolicima je red oživjeti životnu topolinu koja se ugasilila; na nama je red da ponovno započnemo eru mučenika. Biti mučenik je stvar moguća svim kršćanima: biti mučenici znači dati svoj život za Boga i za braću. (F. Ozanam)

**4. travnja 1926.
Rođen admiral
Sveto Letica**

Popularni Barba, kako su ga zvali, admirал Sveto Letica postao je prvi zapovjednik Hrvatske ratne mornarice u poodmaklim godinama. Rođen je 4. travnja 1926. u Podgori kod Makarske, gdje je 1942. osnovana partizanska ratna mornarica. Sljedeće godine, još kao maloljetnik, Sveto Letica pridružio se antifašističkom pokretu, a nakon II. svjetskog rata ostao je u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici. Završio je najviše vojne škole i stekao čin admirala. Obnašao je različite dužnosti, a prije umirovljenja 1986. bio je pomoćnik saveznog sekretara za narodnu obranu. Još 1988. Sveto Letica javno se usprotvio jugoslavenskom vojnem vrhu i njegovoj potpori srpskom nacionalizmu. Slobodna Hrvatska bila je i njegov san. U rujnu 1991. imenovan je zapovjednikom Hrvatske ratne mornarice, koja je u to vrijeme imala samo jedan gumeni čamac. JNA je tada imala potpunu prevlast na moru, blokirala je hrvatske luke i pomorski promet te gađala ciljeve u cijeloj Dalmaciji. U samo dva mjeseca admiral Letica uspio je od tek nastale mornarice stvoriti dostojni protivnici. Ubrzo su slijedile prve akcije u kojima su zarobljeni ratni brodovi i streljivo te ustrojene obalne topničke bitnice koje su se pokazale iznimno važne, posebice u odlučujućoj bici kod Splita u studenome 1991. Do svibnja 1992. pod zapovjedništvom admirala Letice Hrvatska je uspostavila nadzor nad svojim teritorijalnim morem. Poslije oslobođanja Hrvatske Sveto Letica umirovljen je 1996., a umro je u studenome 2001. godine.

30. ožujka 1981. - atentat na američkog predsjednika Reagana

31. ožujka 1948. - predstavljen Marshallov plan za oporavak ratom razrušene Europe

2. travnja 2005. - umro papa Ivan Pavao II.

3. travnja 1996. - u zrakoplovnoj nesreći kod Dubrovnika poginuo američki ministar Brown

4. travnja 1968. - ubijen Martin Luther King, borac za prava crnaca

4. travnja 1992. - prvi let Croatia Airlinesa

Leon RIZMAUL

Priredio: Mladen PALIĆ

POVRATAK AMIGE

Nekad najpopularnije kućno računalo vraća se u igru. Novi vlasnici tvrtke Commodore oživjeli su ime Amiga i to u obliku SFPC-a (small form-factor PC) namijenjena uporabi u dnevnom boravku kao dijelu zabavne elektronike koja se tu obično nalazi. Commodore savjetuje da ga se rabi kao dio kućnog kina, radnu stanicu ili igraču konzolu. Osnova računala je 3.5 GHz Core i7 2700K, a dolazi sa čak 16 GB memorije, GeForce GT 430 karticom, terabajtnim mehaničkim diskom ili SSD-om kao opcijom te Blu-ray

pogonom. Sve to zapakirano je u aluminijsko kućište bijele ili crne boje, pokretano vlastitom inačicom Linuxa koja se zove Commodore OS Vision. Za povezivanje na raspolaženju su WiFi, 8 USB portova, HDMI, 2-Dual DVI i DisplayPort s mogućnošću povezivanja čak tri monitora odjednom. Svojim nazivom Amiga Mini i izgledom konkurira Apple Mac Miniju, ali ne i cijenom, koja je oko 2500 dolara.

FOTOAPARATI S ANDROIDOM

Samsung razmatra mogućnost razvoja digitalnog fotoaparata koji će biti zasnovan na Androidu. U Samsungovom odjelu za istraživanje i razvoj potvrdili su da postoji mogućnost da se uređaj na tržištu pojavi potkraj godine, što je u kombinaciji s registriranim imenom Galaxy Camera jasan signal na što kompanija cilja. Samsungovi istraživači imaju

iskustva s Androidom na mobitelima i tabletima, tako da mogućnost razvoja i fotoaparata na Googleovu OS-u previše ne iznenadjuje. Prednost ovog pristupa bila bi mogućnost razvijanja aplikacija za fotoaparate čime bi se ovaj tip uređaja funkcionalnostima približio "pametnim uređajima". Mogućnost razvoja fotoaparata s Androidom razmatraju i u Panasonicu.

MALE SLUŠALICE

Sony je predstavio novi model slušalica sa Balanced armature tehnologijom. Zbog svojih malih dimenzija i silikonskog materijala ne stvaraju neugodu nošenja u ušnoj školjci tijekom dugotrajnijeg slušanja glazbe i smanjuju vanjsku buku za čak 20 do 25 decibela. U Sony XBA-4 slušalice su dodana četiri elementa, svaki namijenjen za određeni raspon frekvencija poput basa ili full-range elementa, koji pridonosi kvaliteti čujnosti zvuka u ušima. Spojni kabel ima duljinu od 1,2 metra.

DUGOTRAJNI TABLET

Novi Acerov 10,1-inčni tablet Iconia Tab A510, koji koristi snažan Nvidia Tegra 3 čipset s 1,3 GHz Cortex A9 CPU-om i 1GB RAM memorije, trebao bi se pojaviti na europskom tržištu u travnju ove godine. Radi na Android 4.0 Ice Cream Sandwich operativnom sustavu, dok baterija od 9800 mAh navodno traje do čak 18 sati. Tolika autonomija uzela je danak malo većoj masi uređaja od 675 grama dok su ostale mjere

prilično standardne za 10" tablet i iznose 260x175x10,95 mm. Ugrađena je stereotehnologija i audiotehnologija (Dolby Mobile 3+), ima 32 GB prostora za pohranu podataka, ulaz za SIM kartice, miniUSB i HDMI portove te podupire WiFi i Bluetooth. Sa stražnje strane nalazi se kamera od 5MP. A510 je prvi put predstavljen na nedavno održanom CES sajmu, a službena objava početka prodaje očekuje se u travnju.

NAJBRŽE KARTICE NA SVIJETU

Toshiba je predstavila novu seriju brzih SD kartica - EXCERIA, za koje tvrde da su najbrže na svijetu. SDHC i SDXC kartice bit će dostupne u veličinama od 8GB do 64GB, a dolazit će u tri različite klase. Svi modeli zadovoljavaju specifikacije UHS-I i Class 10, a najbrža od njih je Exceria Type 1. Podaci se na karticu zapisuju pri maksimalnih 90 MB/s, a podatke čitaju se pri čak 95 MB/s.

Srednjem segmentu pripadaju kartice Type 2 koje nude jednako brzo čitanje podataka, no zapisivanje se odvija pri brzini od maksimalno 60 MB/s. Najslabije su Type HD kartice koje također nude brzo čitanje podataka pri maksimalnih 90 MB/s, a podatke zapisuju pri 30 MB/s. Najbrže kartice Type 1 u prodaju kreću u srpnju, a Type 2 u kolovozu. Cijene za sada nisu objavljene.

Časnički šešir mornarice Kraljevine SHS

Ovaj tip svečanog časničkog šešira
propisan je Uredbom o uniformama
ratne mornarice kralja Aleksandra od
11. 1. 1924.

Izrađen je od pusta sa zavrnutim
krilima, sprjeda i straga ušiljen. Ukršten
je uz rubove zlatnim pozamenterijskim
vrpcama (jedna vrpca širine oko 5,5 cm,
druga vrpca širine 9 mm), te s desne
strane šešira pozamenterijskom pleteni-
com (širine 4,5 cm) i na kraju pletenicama
okrunjenim mornarskim sidrom. Ispod
pletenice nalazi se svilena metalna značka
u starojugoslavenskim državnim bojama
(plavo-bijelo-crveno). Na prednjem i stra-
žnjem kraju šešira je rozeta s inicijalima
kralja Aleksandra od pozlaćenih poza-
menterijskih niti.

Literatura

Janez J. Švajncer: *Uniforme*, Celje 1997.

Snimio T. BRANDT

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKE VOJNE GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3786-348

Marketing i financije: Igor Vitanović, (igor.vitanovic@mohr.hr), tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2012.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

web info

Iz Trnovca Bartolovečkog kod Varaždina dolazi zanimljiva tvrtka TOP Krišto. Bavi se proizvodnjom i popravkom oružja. I ne bi to bilo ništa posebno da nisu specijalizirani za staro i unikatno oružje - kubure, puške, noževe... Izrađuju ga iz povijesnih predložaka, ili po specifičnim željama naručitelja. Ne možemo reći da je web-stranica www.top-kristo.hr pretjerano atraktivna, a nedostaje joj i više detalja te multimedija. Ipak, sigurno je da vas može zainteresirati za zanimljive replike, a možda i pomislite da bi neka od njih baš lijepo stajala na zidu vaše vikendice...

D. VLADOVIĆ

